



**Kainuun *maakuntaohjelman*  
toteuttamissuunnitelma  
TOTSU 2012 - 2013**

KAINUUN MAAKUNTAOHJELMAN  
TOTEUTTAMISSUUNNITELMA TOTSU

2012 – 2013

Maakunnan yhteistyöryhmä 10.10.2011  
Maakuntavaltuuston hyväksyminen 24.10.2011

Kainuun maakunta –kuntayhtymä  
2011  
A:13

**Julkaisija:**

KAINUUN MAAKUNTA –KUNTAYHTYMÄ  
PL 400, 87070 KAINUU  
Puh. 08-6155 41  
Fax. 08-6155 4260  
[www.kainuu.fi](http://www.kainuu.fi)

ISBN 978-952-5326-76-5  
ISSN 1795-5637

Valokuvat etu- ja takakansi

Oili Paloniemi

# Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2012–2013

Sisällysluettelo	sivunro
I JOHDANTO .....	3
II MAAKUNNAN KEHITYSNÄKYMÄT JA TAVOITTEET .....	4
III MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 2012 - 2013 .....	5
TOTEUTTAMINEN TOIMINTALINJOITTAIN JA TOIMENPIDEKOKONAISUUKSITTAIN .....	6
TL 1 OSAAMINEN JA KOULUTUS .....	6
1.1 INNOVAATIOJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN .....	6
1.2 OSAAMISTASON NOSTAMINEN JA KOULUTUSRAKENTEIDEN KEHITTÄMINEN .....	6
TOISEN ASTEEN KOULUTUS .....	6
KORKEA-ASTEEN KOULUTUS.....	7
TL 2 ELINKEINOT, YRITTÄJYYS JA TYÖLLISYYS .....	7
2.1 YRITYSTOIMINNAN EDISTÄMINEN JA INNOVAATIOIDEN KAUPALLISTAMINEN.....	7
2.2. TOIMIALOJEN KEHITTÄMINEN.....	7
2.3. OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS JA TYÖMARKKINOIDEN TOIMIVUUS.....	8
TL 3 MAASEUTU.....	9
3.1. ELINVOIMAINEN JA MONIPUOLINEN ELINKEINOTOIMINTA .....	9
3.2. ELÄMISEN LAADUN JA HYVINVOINNIN PARANTAMINEN .....	11
3.3. MONIPUOLINEN KEHITTÄJÄVERKOSTO JA TOIMIVA MAASEUDUN OSAAMISRAKENNE .....	11
TL 4 HYVINVOINTI.....	11
4.1 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN .....	12
4.2 KOLMAS SEKTORI.....	12
TL 5 TOIMINTAYMPÄRISTÖ .....	12
5.1 INFRASTRUKTUURIN TOIMIVUUS JA ASUINYMPÄRISTÖ .....	12
5.1.2 Asuin- ja kulttuuriympäristöt.....	13
5.1.3 Vesi ja jäte- sekä jätevesihuolto.....	13
5.2 LUONNONYMPÄRISTÖ .....	13
5.3 VUOROVAIKUTUKSEN LISÄÄMINEN JA YHTEISTYÖN TEHOSTAMINEN.....	14
IV LAAJA-ALAISESTI TOTEUTETTAVAT YHTEISHANKKEET .....	15
V RAHOITUSTAULUKOT.....	15
VI VAIKUTUSTEN ARVIOINTI.....	16

## LIITTEET:

Rahoitustaulukot  
Yhteistyöasiakirja

# I Johdanto

TOTSU on tehty 28.9.2009 maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi menevän ”Kainuun maakuntaohjelma 2009–2014” tavoitteiden ja toimintalinjojen perusteella osoittamaan lähimmän kahden vuoden käytännön toteutuksen painopisteet. TOTSU:ssa sovitetaan samalla yhteen ELY:n, AVI:n ja kuntien keskeiset toimenpiteet Kainuun kehittämiseksi.

TOTSU:ssa viitataan monessa kohdassa laadittuihin tai valmisteilla oleviin eri alojen kehittämissuunnitelmiin tai teemaohjelmiin. Ohjelmien teossa yritysten edustajat ovat olleet mukana, muutenkin sidosryhmä yhteistyö on ollut laajaa. Näitä suunnitelmia käytetään mahdollisuuksien mukaan hyväksi rahoittajien valitessa rahoitettavia hankkeita. TOTSU:ssa ei ole tarkoitus esittää tyhjentävää luetteloa hankkeista tai hankeaihoista, vaan toteutettavaksi voidaan ottaa muitakin hankeaihoita. Esitetyt hankkeet ovat esimerkkejä meneillään olevasta toteutuksesta. Hankeaihiot puolestaan ovat sellaisia esimerkkejä, joita maakuntaohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi erityisesti pyritään vieämään eteenpäin. Vaikka hankeaiho olisi mainittu TOTSU:ssa, varsinaisen hankehakemuksen tulee läpäistä rahoittajan normaali hankekäsittely kaikkine kriteereineen.

Mukana TOTSU:n valmistelussa ovat olleet Kainuun ELY-keskus, Finnvera, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Kainuun metsäkeskus ja Kainuun maakunta – kuntayhtymä. TOTSU:un pyydettiin kesällä laajasti myös hanke-ehtotuksia ja ensimmäisestä luonnoksesta järjestettiin keskustelutilaisuus 8.9.2011. Rahoitusryhmä keskusteli TOTSU:sta 27.8.2011 ja 16.9.2011. TOTSUn laatimisesta keskusteltiin MYR:n sihteeristössä 3.10.2011 ja MYR:ssä 10.10.2011. Maakuntavaltuusto hyväksyi TOTSUn kokouksessaan 24.10.2011.

Tämän TOTSUn valmistelun yhteydessä tullaan tekemään ensimmäisen kerran erillinen ”**Kainuun hankeluettelo 2012**”, joka tähtää valtion talousarvion valmistelussa aina seuraavan budjettivuoden suunnittelun alkuvaiheeseen. Lähtökohta luettelon hankkeita koottaessa on ollut, että ne on mahdollista viedä eteenpäin nopealla aikataululla. Hankeluettelo on tarkoitus viedä maakuntahallituksen hyväksyttäväksi tammikuussa 2012.

Liitteenä oleviin rahoitustaulukoihin on koottu esitykset rahoituslähteittäin. Kainuussa on käytettävissä EAKR ja ESR -ohjelma, maaseutuohjelma, kalatalousohjelma, ENPI-ohjelma (naapurisuusohjelma) sekä Kainuun kehittämisraha. Kainuun hallintokokeiluun liittyen EAKR ja ESR – ohjelman rahoituksesta ja Kainuun kehittämisrahan jakamisesta sekä maaseutuohjelman ja kalatalousohjelman mukaisesta varojen kohdentamisesta päättää maakuntavaltuusto. Kainuussa toimii lisäksi kaksi Leader -ryhmää, jotka kohdentavat saamansa rahoituksen omien toimintasuunnitelmiansa mukaisesti.

## Tekstissä ja taulukoissa esiintyvät lyhenteet:

KMKY	Kainuun maakunta – kuntayhtymä, työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala
FINN	Finnvera Oyj
MeKe	Kainuun metsäkeskus, maa- ja metsätalousministeriön kautta tuleva rahoitus
STM	Sosiaali- ja terveysministeriö
ELY	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Kainuun ELY:yn kuuluvat elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri vastuualue sekä ympäristö ja luonnonvarat vastuualue. Liikenne ja infrastruktuuri vastuualue on osa Pohjois- Pohjanmaan ELY:ä
AVI	Aluehallintovirasto tukee yhdenvertaisuutta ja edistää perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalveluiden saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävästä käytöstä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä.

## II Maakunnan kehitysnäkymät ja tavoitteet

Edellinen Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma TOTSU 2011 - 2012 hyväksyttiin maakuntavaltuustossa lokakuussa 2010. TOTSuun sisällytetyt vuonna 2011 aloitettavaksi tarkoitetut hankkeet ovat toteutumassa valtaosin, joten sen ohjauksivaikutus on ollut merkittävä. Kokonaisuudessaan Kainuu on toipunut lamasta ja suurista talouden takaiskuista esimerkkillisen hyvin. Työttömi- en määrä on vähentynyt vakaasti muuta valtakuntaa ripeämmin. UPM:n paperitehtaan lakkauttamisen tilalle on syntynyt liikevaihtoa uusien yritysten muodossa erityisesti kaivannaistoiminnassa sekä ICT ja metalliteollisuudessa. Kajaanin opettajankoulutuksen tilalle on lähdetty kehittämään innovaatio, koulutus- ja tutkimustoimintaa Cemiksen ja aikuiskoulutuksen muodossa. Yhteistyö Oulun ja Jyväskylän yliopistojen kanssa on ollut tärkeää, sillä jatkossa keskeinen haaste on maakunnassa tarjottavan mahdollisimman monipuolisen koulutuksen läsnäolo. Kainuun muuttotappio muodostuu pääasiassa muualle koulutukseen muuttavista nuorista.

### Määrälliset tavoitteet uudessa maakuntaohjelmassa 2009–2014

Laskelmien perustaksi on otettu v. 2008 yhdessä Kainuun kuntien kanssa valmisteltu Kainuun väestöennuste, joka asettaa rajat aluetalouden käytössä olevalle työvoimalle.

#### 1) Väestö ja työllisyys

*) Työssäkäyntitilasto	toteuma							tavoite	
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2015	
VÄESTÖ 31.12. (henkeä)	89777	85303	84350	83779	83160	82634	82073	81491	
TYÖVOIMA (henkeä)*	40461	38222	37464	36889	36866	36100	36335	34739	
TYÖVOIMAOSUUS (% 15–64- v:sta)*	68,5	68,7	68,6	68,3	68,8	67,9	68,2	69,7	
TYÖPAIKAT*	30411	29991	29530	30278	30002		29500	29420	
TYÖTTÖMÄT (henkeä)*	8987	7415	6893	5553	5959	5909	5835	4319	
TYÖTTÖMYYSASTE (%)*	22,2	19,4	18,4	15,1	16,2	16,4	16,1	12,4	
TYÖLLISYYSASTE (työlliset 15–64 v:sta, %)*	53,5	55,7	56,3	58,0	57,7	56,8	57,7	61,9	
TALOUDELL. HUOLTOSUHDE (Ei-työll/työll)*	1,85	1,77	1,76	1,67	1,69	1,74	1,71	1,68	

#### 2) Aluetalous

*) Arvonlisäys, brutto perushintaan	toteuma							tavoite	
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2015	
ARVONLISÄYS (ph) Meuro*	1283	1477	1592	1712	1800		1662	1953	
ARVONLISÄYS (ph) Kainuu, kasvu%/vuosi	-0,7	-1,1	7,8	7,6	5,1		2,3	3,3	
ARVONLISÄYS (ph) Suomi, kasvu%/vuosi	8,8	3,1	5,1	9,3	2,9		3,0	2,7	

**Kainuun maakuntaohjelman päätavoitteena on kainuulaisten hyvinvoinnin parantaminen.** Hyvinvointi muodostuu sosiaalisesta ja taloudellisesta hyvinvoinnista sekä ympäristön hyvästä tilasta.

Keskeinen osa kasvusta luodaan maakuntaohjelman mukaan osaamisen tasoa nostamalla erityisesti kehittämisen kärjiksi valituilla aloilla, joiden kasvuhakuiset ja kasvuhaluiset, erikoisosaamiseen perustuvat, maakunnan ulkopuolelle pääosan tuotteistaan tai palveluistaan vievät yritykset toimivat kehityksen vetureina. Luonnonvaroihin perustuvat kasvavat elinkeinot huomioivat luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet. Kainuu on jatkossa energiaomavarainen ja ilmastovastuullinen kestävän kehityksen maakunta.

Tavoitteena on maakunnan tasapainoinen kehittäminen. Palvelut turvataan riittävästi koko maakunnan alueella. Sosiaali- ja terveystaloudessa pyritään erityisesti terveyserojen kaventamiseen. Nuoret ovat kehittämistoimien erityisenä kohteena ohjelman kaikilla toimintalinjoilla. Toimenpiteet tukevat nuorten tekemisen intoa, innovatiivisuutta, yrittäjyyttä ja halua elää Kainuussa.

Maakuntakeskuksen liikenteellisen saavutettavuuden pitää pysyä vähintään samalla tasolla Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntakeskusten kanssa.

Rakenerahasto-ohjelmien vaikutus on suhteellisesti merkittävin toimintalinjassa 1 ”osaaminen ja koulutus”. Toiseksi merkittävin EU-ohjelmien suhteellinen osuus on toimintalinjassa 2 ”elinkeinot, yrittäjyys ja työllisyys”. Toimintalinjassa 5 ”toimintaympäristö” Kainuun kehittämisraha on ylivoimaisesti merkittävin rahoitusväline.

### Kainuun maakuntaohjelman tavoitteet, toimintalinjat ja elinkeinojen kehittämisen kärkialat.



### III Maakuntaohjelman toteuttaminen 2012 - 2013

*Alla olevan taulukon mukaisesti maakuntaohjelmassa on arvioitu rahoituksen kohdentaminen. Kyse on arviosta, ei suunnitelmasta.*

Julkinen rahoitus ja yksityinen rahoitus 2010–2014, arvio suuntaamisesta	Julkinen	Yksityinen
TL 1. Osaaminen	15 %	5 %
TL 2. Elinkeinot	37 %	85 %
TL 3. Maaseutu (sis. alkutuotannon yritys- ja kehittämistuet)	6 %	5 %
TL 4. Hyvinvointi	6 %	2 %
TL 5. Toimintaympäristö	36 %	3 %
	100 %	100 %

Vuonna 2012 EU-rahoitus putoaa kolmanneksella ja 2013 EU-rahoitus on noin puolet 2010 tasosta. Myös Kainuun kehittämisraha pienenee vuonna 2012. Tämä vaikuttaa kaikkeen hanketoimintaan.

# Toteuttaminen toimintalinjoittain ja toimenpidekokonaisuuksittain

## TL 1 Osaaminen ja koulutus

### 1.1 Innovaatiojärjestelmän kehittäminen

Suurimpina kehittämiskohteina ovat innovaatiokulttuurin ja yrittämiseen kannustavan ilmapiirin synnyttäminen sekä osaamisen rakenteiden ja rahoitusmallien vakiinnuttaminen. Pyritään kehittämään osaamisen ja teknologian vaihtoon ja siirtoon liittyviä prosesseja sekä siihen liittyvää kansainvälistymistarvetta.

#### Toimenpiteet

#### 1) Turvataan uudelleen määritellyt Kajaanin yliopistokeskuksen ja Kajaanin ammattikorkeakoulun koulutus-, tutkimus- ja kehitystoiminnan resurssit

- CEMIS-kokonaisuuden (Centre for Measurement and Information Systems) tukeminen ja toteuttaminen. CEMIS on Oulun yliopiston, Kajaanin ammattikorkeakoulun, MIKESin, Jyväskylän yliopiston ja VTT:n yhteinen mittaus- ja tietojärjestelmiin erikoistunut sopimus pohjainen tutkimus- ja koulutuskeskus, jonka tavoitteena on alueen tutkimus- ja kehittämistoiminnan kilpailukyvyyn, vetovoimaan, laadun sekä vaikuttavuuden parantaminen

#### 2) Vahvistetaan strategiaan osaamiskärkiin liittyviä osaamiskeskittymiä:

##### ICT- ja elektroniikka

- ICT – laboratorioiden kehittäminen ammattikorkeakoulussa
- Panostetaan peli- ja simulaatioteknologian osaamisen siirtämiseen yrityksiin ja yrittämiseen sekä tätä kautta aluetalouteen

##### Matkailu

- kansainvälisen liiketoimintaosaamisen, sähköisen liiketoiminnan, markkinoinnin ja yrittäjyyden vahvistaminen ammattikorkeakoulussa
- osaamiskeskittymät ja matkailukeskusten yritysverkostot tukevat matkailua

##### Luonnonvarat

- Mittaustekniikan ja bioanalytiikan osaamisen soveltaminen
- Woodpolis -toimintakonseptin kehittäminen energiatehokkaassa puurakentamisessa
- Kaivannaisalan osaamisen kehittäminen keskeisten koulutusorganisaatioiden kanssa, jotka ovat sopineet Pohjois-Suomea koskevasta yhteistyöstä

#### 3) Kansainvälistymisen ja liiketoimintaosaamisen kehittäminen kaikilla toimialoilla

- Oman osaamisen kehittämiseen tähtäävä verkottuminen
- Kansainvälisiin t&k-konsortioihin ja -hankkeisiin osallistuminen

Osaamiskeskustoiminnasta vastaa edelleen Measurepolis Oy keskittyen mittaustekniikan sovellutusten hyödyntämiseen toiminnassa mukana olevien yritysten kanssa. Kainuussa maakuntahallitus tekee päätökset toiminnan suuntaamisesta ja Kainuun kehittämisrahan kautta tapahtuvasta resursoinnista.

### 1.2 Osaamistason nostaminen ja koulutusrakenteiden kehittäminen

#### TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Kainuun maakunta -kuntayhtymä vastaa toiseen asteen koulutuksen järjestämisestä.

#### Toimenpiteet

- elinkeino- ja työelämän vaatimusten sekä alueellisten tekijöiden huomioon ottaminen
- ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuuden lisääminen, muun muassa hyvinvointipalvelujen henkilöstön määrän turvaaminen esimerkiksi oppisopimuskoulutuksella
- yrittäjyys otetaan osaksi opetusta

Merkittäviä hankkeita:

- Vuokatti urheiluakatemia 1.8.2010–31.12.2012 n. 200 000 €/v

## **KORKEA-ASTEEN KOULUTUS**

### **Kajaanin yliopistokeskus**

- aikuiskoulutus on toinen yliopistokeskuksen päälinjoista Cemiksen ohella, joka tukee Jyväskylän yliopiston Vuokatin liikuntateknologian maisterikoulutuksen jatkamista
- Kainuun korkeakoulustrategia tukee sen toimintaa
- Vaikutetaan opettajankoulutustoiminnan jatkamiseksi Kajaanissa valtakunnallisen opettajankoulutuksen lisämistarpeen vuoksi.

### **Kajaanin ammattikorkeakoulu**

- vahvistaa koulutustoimintaansa yrityslähtöisesti erityisesti peli- ja simulaatio osaamisen alalta sekä aluevaikutavuuttaan mm. CEMISin kautta.

Merkittäviä hankkeita:

- Innovaatio- ja yrittäjyyskeskus Innova (ESR) 1.8.2010.–31.12.2012, n. 200 000 €/v. Hankkeen tavoitteena on luoda Kajaaniin uudenlainen ja korkeatasoinen toimintaympäristö kansainväliselle peli- ja simulaatioalan liiketoiminnalle.
- Liikuntateknologian kansainvälisen tutkimustoiminnan ja yritys yhteistyön kehittäminen Vuokatis- sa Vuotech (ESR) 5.12.2010–5.12.2013, n. 330 000 €/v. Projektin avulla koulutetaan akateemisiä asiantuntijoita (maistereita) ja kansainvälisen tason tutkijoita luomaan Vuokattiin maailman johtava pohjoismaisten hiihtolajien tutkimuskeskus
- CEMIS -kehittämishjelma (EAKR, ESR) 2011–2012, n. 2 000 000 €/v.

## **TL 2 Elinkeinot, yrittäjyys ja työllisyys**

### **2.1 Yritystoiminnan edistäminen ja innovaatioiden kaupallistaminen**

Ohjelman tavoitteeseen pääsemiseksi tuetaan erityisesti jo olemassa olevien pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä kasvavien ja murrosvaiheessa olevien yritysten toimintaedellytyksiä parantamalla sekä kehitetään yritysverkostoa alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti

#### **Toimenpiteet**

- Yrityskohtaiset investointi-, kehittämis- ja koulutushankkeet sekä palveluiden että tuotantotoiminnan aloilla, joita tuetaan avustuksin, lainoin, takauksin ja korkotukena (ELY-keskus, Finnvera)
- Tuetaan yritysten ja yritysryhmien t&k-toimintaa, verkostoitumista, kansainvälistymistä, innovaatioiden kaupallistamista, sähköistä liiketoimintaa sekä ennakkointia (ELY-keskus, Kainuun maakunta-kuntayhtymä)

Merkittäviä hankkeita:

- ORDER, vuoden 2012 puoliväliin, n. 400 000 €/v. Tarjoaa enintään 10 päivän koulutuksia yritysten tarpeiden mukaan (Etu/ELY)
- Kainuun alueen seudulliset yrityspalvelut 1.7.2008–2013, n. 800 000 €/v. Hankkeella tuetaan elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehittymistä (ELY)
- Pk-yritysten osaamisen kehittämispalvelut Kainuussa 1.10.2008–2013, n. 1 milj. €/v. (ELY)
- Mittalaitelaboratorion ja Biotekniikan laboratorion palvelututkimuksen ja innovaatiokyvykkyyden kehittäminen PALI (ESR) 1.12.2010–31.8.2012, n. 300 000 €/v. Hankkeessa kehitetään (CEMIS) palvelututkimusta siten, että sen volyymi kasvaa oleellisesti. Palvelututkimusta tarjotaan etenkin Kainuun alueen yrityksille, näiden tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatio- ja palvelutoimien tueksi. Hankkeen avulla CEMIS pääsee mukaan kansainväliseen markkinaimuun sekä myymään palvelututkimusta kansainvälisille ja kotimaisille markkinoille.

### **2.2. Toimialojen kehittäminen**

#### **Kärkialat**

Maakuntaohjelman elinkeinon kehittäminen kärkialoiksi on valittu Kainuun luontaisiin vahvuuksiin ja osaamiseen perustuen kolme alaa: 1) ICT ja elektroniikka, 2) matkailu ja 3) luonnonvarat. Maakunnallisen elinkeinopolitiikan keskeinen toteuttaja on Kainuun Etu Oy.

## ICT JA ELEKTRONIIKKA

ICT ja elektroniikka alan kärkiä ovat mittaustekniikka ja ajoneuvotietojärjestelmät. Tähän liittyy myös metalliala etenkin kulkuneuvojen valmistamisen kautta, tosin metallialalla on liittymäkohtia myös kaivannaisalaan.

CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy perustaa palvelinkeskuksen Renforsin Rannan yritysalueelle Kajaaniin UPM:n entisen paperitehtaan tiloihin. CSC tarjoaa korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille tietotekniset resurssit, tehokkaat supertietokoneet ja mittavan tallennuskapasiteetin. CSC myös vastaanottaa Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskuksesta Cernistä tulevaa dataa, ylläpitää yliopistojen kirjastojärjestelmiä ja tarjoaa tallennuspalvelut Kansalliselle audiovisuaalisen arkistolle, kun kaikki Suomen radio- ja tv-ohjelmat arkistoidaan digitaalisesti. Tavoiteltu uusien työpaikkojen määrä on 200 lähivuosina.

## MATKAILU

Matkailukeskuksissa yhteistoimintaorganisaatiot hoitavat yhteismarkkinoinnin ja matkailualueen kehittämisen. Maakunnallisesti ja matkailukeskusten Master Planien mukaan tavoitteena on kasvattaa koti- ja ulkomaalaisten vieraiden määrä kaksinkertaiseksi 2006–2015. Siksi majoitus- ja tuotetarjontaa kasvatetaan ja kehitetään ympärivuotisesti vetovoimaiseksi ja monipuolisemmaksi. Ympäristöjä kohennetaan Masterplanien mukaisesti. Yhteismarkkinointia tehostetaan korjaamaan notkahtanutta kysyntää. Kasvua haetaan kansainvälistymisestä.

Meneillään olevat hankkeet:

- Ulkomaisia investointeja aktivoivat hankkeet 2009–2012 n. 170 000 € (Etu/KMKY)
- Kainuun luontomatkailun teemaohjelma II 1.5.2011–30.4.2014, 367 000 € (ETU)
- eWild Taiga 1.7.2011–31.12.2013, 420 000 (ETU)
- Turvallisuuden kehittäminen luontomatkailussa 1.5.2011–31.4.2013, 384 000 € (KAMK)

## LUONNONVARAT

Metsätalouden lähivuosien suuntaviivat on hahmotettu tuoreessa Kainuun metsäohjelmassa 2011–2015. Kehittämistoimenpiteet, jotka on ryhmitelty metsätalous-, elinkeino- ja ekosysteemipalveluihin, laaditaan yksityiskohtaisiksi hankkeiksi teemaohjelmissa ja alan toimijoiden toimintasuunnitelmissa. Metsätalospalveluilla turvataan metsätalouden kannattavuus ja raaka-aineen määrä ja laatu. Elinkeinopalveluilla luodaan lisäarvoa ja työpaikkoja puuntuotantoon ja luonnonarvojen jalostukseen. Ekosysteemipalveluilla pidetään yllä luonnon monimuotoisuutta ja viihtyisää elinympäristöä sekä vaurudutaan ilmastomuutokseen.

Kainuun bioenergiaohjelman painopisteet ovat paikallisen bioenergian tuotannon ja käytön edistämässä sekä alan osaamisen ja elinkeinotoiminnan vahvistamisessa. Energia-alan murroksessa tiedotus on tärkeää sisältyen ohjelmaa toteuttavan teimahankkeen toimenpiteisiin. Metsäenergia on suuren potentiaalinsa vuoksi merkittävin energialähde kasvatettaessa uusiutuvan energian käyttöosuutta energian kulutuksessa. Paikallisen käytön lisäksi metsäenergian hyödyntämistä selvitetään myös vientituotteena, joka perinteisten polttoaineiden lisäksi käsittää myös pidemmälle jalostetut toisen sukupolven polttoaineet.

Puutuotealan Neuvottelukunta toimii maakunnallisena puutuotealan foorumina, joka linjaa toimialan tärkeimmät kehittämishankkeet ja -toimenpiteet Kainuussa.

Kainuun kaivannaisalan kehittämisohjelmaa 2009–2015 toteutetaan eri hankkeina laaditun ohjelman linjausten mukaan. Ohjelma on hahmoteltu pääpiirteissään seuraavanlaiseksi: koordinointi ja verkostointi, uudet ja pienet liiketoimintamahdollisuudet, ekotehokas tuotanto sekä kaivannaisalaa tukevat palvelut. Lähimpinä vuosina toiminnassa keskitytään erityisesti tunnettujen, myös pienten, esiintymien taloudellisesti kannattavaan hyödyntämiseen ja siihen liittyvään osaamisen saatavuuteen.

### 2.3. Osaavan työvoiman saatavuus ja työmarkkinoiden toimivuus

Työmarkkinoiden toimivuus ja osaavan työvoiman saatavuus ovat elinkeinoelämän keskeisiä toimintaedellytyksiä. Kainuun elinkeinorakenteen muutoksen myötä työvoiman osaamisen laadulliset ja määrälliset vaatimukset muuttuvat nopeasti. Lisäämällä ja päivittämällä työvoiman osaamista torjutaan työmarkkinoilla kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelmia ja työttömyyttä. Toimet suunnataan ennakoivasti työmarkkinoiden rakennemuutoksiin. Väestön ikääntyminen lisää haasteita.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi lisätään erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien osallistumista koulutukseen. Nuorten ja vastavalmistuneiden kiinnittymistä työmarkkinoille tuetaan toteuttamalla hallitusohjelman mukainen yhteiskuntatakuu täysimääräisesti.

Pitkäaikaistyöttömyyttä ja työmarkkinoilta syrjäytymistä vähennetään lisäämällä pitkään työttömänä olleiden osallistumista työvoimakoulutukseen. Palkkatuen käyttöä suunnataan työntekijöiden rekrytoimiseksi yrityksiin. Maahanmuuttajien kiinnittymistä työelämään vahvistetaan. Myös ESR - ohjelman painopistealueina ovat vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien työllistyminen ja työvoiman osaamisen kehittäminen.

Yritysten kehittymistä ja työurien jatkumista tuetaan toteuttamalla yritysten tarpeiden mukaista työvoimakoulutusta ja työelämän laadun kehittämistoimenpiteitä.

Kainuun työmarkkinoiden pitkän aikavälin muutoksiin vastataan toteuttamalla työllisyys- ja yrittäjyysstrategian neljää linjausta:

- 1) Osaamista ja kasvua yrityksiin
  - turvataan työllistyvyys yritysten kasvu- ja muutostilanteissa
  - edistetään uusien työpaikkojen luomista ja työurien jatkumista
- 2) Yrittäjyysaktiivisuuden kasvattaminen
  - uusien yritysten synnyttämisen vauhdittaminen (yrittäjyys on yksi työllistymisen vaihtoehto)
- 3) Nopea työllistyminen
  - työttömyysjaksojen pitenemisen ehkäisy
  - yritys- ja työnantajalähtöinen työnvälitys
  - aktiivisen työnhaun edistäminen, muutosturvan kehittäminen
  - nuorten yhteiskuntatakuun täysimääräinen toteuttaminen
- 4) Heikoimmassa asemassa olevien tukeminen
  - avoimille työmarkkinoille johtavat ratkaisut
  - työvoiman palvelukeskus

Työllisyysmäärärahojen (Kainuun kehittämisraha) käyttö työllisyyden edistämiseen ja työttömyyden torjuntaan:

- työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus
- palkkatuki ja työllistämistuki
- työllisyyspolitiittinen avustus
- työllisyystyöohjelmat
- työllisyysperusteinen investointiavustus

Merkittäviä hankkeita:

– Paltamon työllisyyskokeilu alkoi vuonna 2009 ja kestää vuoden 2012 loppuun asti. Valtion panostus on keskimäärin noin 4 800 000 €/v Kainuun kehittämisrahan kautta. Paltamon työtä kaikille - hankkeen tavoitteena on työttömien työllistyminen vapaille markkinoille, kohtaanto-ongelmaan ratkaisujen etsiminen, syrjäytymisen ehkäisy ja oman elämän hallinnan vahvistaminen, käytettävissä olevien resurssien vaikuttavuuden lisääminen ja verotulojen lisääminen sekä menojen vähentäminen, kaikki tämä kilpailua vääristämättä.

- Tulevaisuuden työvoima – hanke 1.6.2008–21.12.2013, n. 730 000 €/v (ELY)
- Työvalmennuskeskus Työsilta – hanke 1.8.2009–31.12.2012, n. 910 000 €/v. (ELY)
- Nuorten ammatinvalintaan ohjaava toiminta – hanke 1.2.2010–31.12.2012, n. 200 000 €/v. (ELY)
- Juuret ja siivet – Maahanmuuttajat aktiiviseksi osaksi kainuulaista yhteiskuntaa – hanke 1.8.2008 – 31.12.2012, n. 380 000 €/v. (ELY)
- Kansainvälinen työvoima – hanke 1.1.2011–31.12.2013, n. 170 000 €/v (ELY)

Selvitetään työvoiman saatavuus ja tarvittavat toimenpiteet Kainuussa vuoteen 2015.

## **TL 3 Maaseutu**

### **3.1. Elinvoimainen ja monipuolinen elinkeinotoiminta**

Käynnissä olevan EU- ohjelmakauden kehittämistoimenpiteet suunnataan Kainuun maaseutualueilla tunnistettaville kasvualueille ja innovaatiotoimintaan. Suurimmat työpaikkalisäykset saadaan aikaan metsätaloudessa, matkailussa ja laajasti tarkasteltuna maaseutualueiden palveluliiketoiminnassa.

Monialaisten maatilayritysten määrä nousee ohjelmakaudella vajaasta 400 yrityksestä 500 yritykseen, joka on 2/3 toimivista maatiloista ohjelmakauden lopussa.

#### Määrälliset tavoitteet 2013

Tavoite	2008	2013
Aktiivitulojen määrä (kpl)	1100	750
Aktiivitulojen peltoala (ha/tila)	29	39
Luomun osuus peltoalasta (%)	20	25
Maidontuotanto (M l)	64	65
Maatilatalouden kokonaistulot (M €)	95*	110
Metsätalouden työpaikat	1075	960
Metsätalouden liikevaihto (M €)	226	244
Metsäenergia (GWh)	499	700
Muut yritysten toimipaikat		1800
Luontomatkailun työpaikat	100*	200
	*vuoden 2007 tieto	

Kalatalouselinkeinon kasvuedellytyksiä tuetaan panostamalla edelleen kalansaaliin korkean laadun säilymiseen tiukentuneiden hygieniavaatimusten ja sisävesikalan logistiikan kehittymisen tarpeiden mukaan. Keskeisessä asemassa ovat kalasatamat ja keräilypisteet, joiden rakenteellisiin investointeihin on vielä varauduttava Kuhmossa. Vesiviljelyn orastavat investointitarpeet uuteen teknologiaan (kiertovesilaitokset) voivat lisätä määrärahan tarvetta.

Metsätalouden talous- ja työllisyysvaikutukset on laskettu Metsäntutkimuslaitoksen panos-tuotusmallilla. Tarkastelujakso on 2008–2015. Laskennan lähtötietoina ovat olleet ainespuun hakkuutavoite 3 650 000 m<sup>3</sup>/v ja energiapuun hankintatavoite 450 000 m<sup>3</sup>. Energiapuun hankinnan ja käytön tavoitteet perustuvat Kainuun bioenergiaohjelmaan 2011–2015. Puutuoteteollisuuden tuotannon arvona 2015 on käytetty Kainuun puutuoteteollisuuden kehittämisohjelman tavoitetta. Kainuun puutuoteteollisuuden liikevaihto oli 164 000 000 € vuonna 2008. Sahat tuottivat liikevaihdosta noin 60 % ja jatkojalostus 40 %. Viennin osuus liikevaihdosta oli kolmannes. Toimiala työllisti 768 henkilöä.

#### Metsätalouden talous- ja työllisyysvaikutukset

	2008	2015	Muutos
Ainespuun hakkuumäärä, Mm <sup>3</sup>	3,36	3,65	+ 0,29
Energiapuun hakkuumäärä, Mm <sup>3</sup>	0,2	0,45	+ 0,25
Tuotannon arvo, M€			
- sahaus, puutuoteteollisuus	164	220	+ 56
- metsätalous	226	244	+ 18
- energiapuun hankinnan lisäys		45	+ 25
Arvonlisäys, M€			
- sahaus, puutuoteteollisuus	29	39	+ 10
- metsätalous	146	160	+ 16
Työllisyys			
- sahaus, puutuoteteollisuus	768	898	+ 130
- metsätalous	1075	860	- 215
- energiapuun hankinnan lisäys		100	+ 100

Metsätalouden tuotanto energiapuun hankinta mukaan lukien kasvaa 43 000 000 € ja puutuoteteollisuuden 56 000 000 €, jolloin vuonna 2015 koko metsäsektorin tuotannon arvo on 489 000 000 €. Metsätalouden työllisyys vähenee kasvavasta energiapuun hankinnasta huolimatta työn tuottavuuden kehityksen vuoksi 115 henkilötyövuotta mutta puutuoteteollisuuden kasvaa 130 henkilötyövuotta. Kokonaisuutena Kainuun metsäsektorin työllisyys pysyy ennallaan, ollen 1858 henkilötyövuotta vuonna 2015, mikäli puutuoteteollisuuden ja energiapuun hankinnan kasvutavoitteet saavutetaan. Metsäsektorin välillinen työllisyysvaikutus oli vuonna 2008 lähes 800 henkilötyövuotta. Tavoitteiden saavuttaminen lisää välillistä työllisyysvaikutusta 220 henkilötyövuotta.

### 3.2. Elämisen laadun ja hyvinvoinnin parantaminen

Osa haja-asutusalueiden palveluista tuotetaan monipalvelukeskuksissa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutoimintana. Maaseudulle on syntynyt 20 kylien monipalvelukeskusta. Maaseudun liikennejärjestelyjä kehitetään toteuttamalla keskeiseltä osilta LVM:n selvitystä ”Julkisen liikenteen palveluiden turvaaminen haja-asutusalueilla”.

### 3.3. Monipuolinen kehittäjäverkosto ja toimiva maaseudun osaamisrakenne

Kyliä kehittämistyötä tehdään suunnitelmallisesti ja yhteisöllisyyttä korostaen. Keskeisenä toimijana ovat paikalliset osaavat kyläyhdistykset, muut maaseudulla toimivat yhdistykset ja niiden kanssa yhteistyössä toimivat kehittäjäorganisaatiot. Osaamista vahvistetaan tarpeista lähtevillä koulutusohjelmilla. Kainuun hallintokokeilulain mukaisesti tuetaan kansalaisvaikuttamisen mahdollisuuksia maaseudulla.

#### **Toimenpiteet**

**Valtakunnallisen Harvaan asutun maaseudun toimenpideohjelma (HAMA) 2008 – 2013.** Ohjelmaan on valittu 8 keskeistä toimenpidekokonaisuutta, joihin on mukailtu Kainuun mittakaavan mukaiset toimenpiteet.

**Bioenergian teemaohjelma** Bioenergian teemaohjelman kehittämishanketoiminnan rahoitustarve on noin 1 200 000 € vuodessa. Investointien rahoitustarve on noin 2 700 000 € vuoden 2013 loppuun mennessä. Vastuutahot: Kajaanin yliopistokeskus ja ELY-keskus, Kainuun maakunta - kuntayhtymä. Käytettävä rahoitus kirjataan lukuun 2.

#### **Maaseutuelinkeino-teemaohjelma**

Maaseutuelinkeinojen kehittämishanketoiminnan rahoitustarve on noin 1 500 000 € vuodessa. Maaseutuyritysten tuotannollisten investointien ja sukupolvenvaihdosten rahoitustarve on noin 5 100 000 € vuodessa. Vastuutahot: MTK-Pohjois-Suomi ry., ELY-keskus.

#### **Metsä- ja puutalouden teemaohjelma**

Metsätalouden kehittämistoiminnan kokonaisrahoitustarve on 800 000 € vuodessa. Puutuotealan kehittämistoimenpiteiden rahoitustarve on 1 700 000 € vuodessa. Vastuutahot: Kainuun Etu Oy, ELY-keskus, Kainuun maakunta -kuntayhtymä. Käytettävä rahoitus kirjataan lukuun 2.

#### **Luontomatkailun teemaohjelma**

Kehittämistoiminnan rahoitustarve 900 000 € vuodessa. Vastuutahot: Kainuun Etu Oy, ELY-keskus. Käytettävä rahoitus kirjataan lukuun 2.

#### **Kyläteemaohjelma**

Kehittämishanketoiminnan rahoitustarve noin 1 400 000 €/vuosi. Toimenpiteinä ovat yleiset kehittämishankkeet, kansainvälistymishankkeet, tietoyhteiskuntahankkeet ja kylien elämisen laatua kehittävät toimenpiteet. Investointihankkeiden rahoitus näkyy pääsääntöisesti Leader-ryhmien arvioissa. Vastuutahot: Kajaanin yliopistokeskus, ProAgria Kainuu, Kainuun Nuotta ry, ELY-keskus.

Paikalliset toimintaryhmät; Oulujärvi LEADER ry., Elävä Kainuu LEADER ry.

Toteutetaan molempien toimintaryhmien kehittämisstrategioita. Ohjelmien toteutukseen on käytettävissä yht. noin 1 400 000 € vuodessa.

## TL 4 Hyvinvointi

Pääteemoiksi maakuntaohjelmaan on valittu hyvinvointi, terveys, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveyden tasa-arvo. Kainuulaisten terveydentila on parantunut viime vuosikymmeninä, mutta sosioekonomiset terveyserot ovat pääasiassa jyrkemmät kuin koko Suomessa keskimäärin.

Esimerkkinä voidaan mainita, että Kainuussa työikäisistä naisista puolet pystyy juoksemaan puolen kilometrin matkan ja miehistä kolmasosa. (Sosioekonomiset terveyserot ja niiden kaventaminen Kainuussa 2008, kansanterveyslaitoksen julkaisu)

## 4.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on myös terveyden ja hyvinvoinnin edellytysten parantamista yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan kannalta.

### Terveyserojen kaventaminen

Sosioekonomisia terveyseroja pyritään vähentämään siten, että huonommassa asemassa olevien terveydentila lähentyy paremman terveyden saavuttaneiden ryhmien terveyden tasoa. Terveyserojen kaventaminen vaatii onnistuakseen pitkäjänteistä työtä ja eri sektoreiden välistä yhteistyötä. On puututtava terveyserojen taustalla oleviin sosiaalisiin syytekijöihin ja prosesseihin.

### Toimenpiteet

- Tuetaan terveellisiä elintapoja.
- Parannetaan sosiaali- ja terveystalouden tasa-arvoista ja tarpeen mukaista saatavuutta ja käyttöä.
- Edistetään kainuulaisten työllistymistä ja työmarkkinoilla pysymistä sekä ehkäistään syrjäytymistä erityisesti tukemalla nuorten kiinnittymistä opiskelu- ja työelämään, samaan aikaan huolehditaan opiskelijaterveydenhuollosta. Kiinnitetään erityistä huomiota pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömiin, työvoiman ulkopuolella oleviin työkäisiin ja vähennetään eläkehakuisuutta.
- Jatketaan tiivistä yhteistyötä valtakunnallisten asiantuntijalaitosten kanssa mm. tietopohjan vahvistamiseksi ja hyvien käytäntöjen juurruttamiseksi.
- Vahvistetaan kuntayhtymän ja AMK:n välistä yhteistyötä terveydenhoidon alalla.
- Maakunnallisen palvelustrategian laatimistyö on parhaillaan käynnissä ja se valmistuu maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman 2012 - 2013 kauden aikana. Siinä tullaan hahmottamaan julkisen, yksityisen sekä kolmannen sektorin kumppanuutta palvelujen tuotannossa.
- Hyvinvointikertomukset

Meneillään olevia kehittämishankkeita:

- KaiTo - kainuulainen työ- ja terveystalouden toimintamalli, Kainuun maakunta – kuntayhtymä, ESR (2008 - 2010/2012), n. 300 000 €/v
- Hyvinvointi Hyrrä, Kainuulaisten yritysten ja työyhteisöjen hyvinvointihanke Kainuun Liikunta Ry, ESR (2011–2012), 200 000 €/v. Hanke tarjoaa yrityksille ja työyhteisöille räätälöityjä liikunta- ja hyvinvointipalveluja. Hankkeen tarkoituksena on luoda liikunta ja hyvinvointipalvelukonsepti, joka pystyy vastaamaan työpaikkaliikunnan, työhyvinvoinnin ja liikkumattomuuden haasteisiin.

## 4.2 Kolmas sektori

Järjestöjen toimintaa tukevat vahva yhteistyö, tietoyhteiskunnan mahdollisuuksien hyödyntäminen ja monipuolinen osaaminen.

### Toimenpiteet

- Kansalaisjärjestöt ovat pysyvä osa Kainuun kehittämistyötä ja arkipäivän toimintaa.
- Julkinen, yksityinen ja kolmas sektori ovat tiiviissä yhteistyössä.

## 4.3 Hyvinvointikertomus

Hyödynnetään kuntien ja maakunnan hyvinvointikertomusten tuottamaa tietoa.

## TL 5 Toimintaympäristö

Toimintalinjan hankkeilla vahvistetaan Kainuun asemaa valtakunnan aluerakenteessa, tuetaan maaseudun elinvoimaisena pysymistä, turvataan Kainuun elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia, edistetään matkailun kehittämistä ja luodaan kainuulaisten elinolosuhteiden parantamiseen tarvittavia perusrakenteita.

## 5.1 Infrastruktuurin toimivuus ja asuinympäristö

### 5.1.1 Kainuun infrastruktuuri

## Tieliikenne

Maakuntaohjelman mukaan tieverkon kehittämishankkeiden painopisteinä ovat liikenneturvallisuutta parantavat hankkeet ja eri keskuksien välisiä yhteyksiä sekä matkailu- ja rajaliikennettä sekä kaivos-toimintaa kehittävät hankkeet. Kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä pyritään pa-rantamaan. Rahoitus tapahtuu lähes kokonaan Kainuun kehittämisrahasta.

### Toimenpiteet:

- Päätieverkon palvelutason säilyttäminen nykyisellä hyvällä tasolla
- Vartiuksen rajaliikenneyhteyksien kehittäminen
- Liikennejärjestelmäsuunnitelman uudistaminen
- Siltojen perus- ja vauriokorjaukset
- Piennarlevitykset päällystystöiden yhteydessä (kt 89, vt22, vt6)
- Kevyen liikenteen järjestelyt: mt 892 Risteen kevyen liikenteen väylä, Suomussalmi, kt 76 Juu-vintie – Juholantien kevyen liikenteen väylä, Sotkamo

## 5.1.2 Asuin- ja kulttuuriympäristöt

### Tavoite

Kestävillä suunnitteluratkaisuilla parannetaan elinympäristöjen viihtyisyyttä, terveellisyyttä, turvalli-suutta ja ekotehokkuutta taajamissa ja haja-asutusalueilla. Kehitetään luonnon virkistyskäyttömah-dollisuuksia ja luontomatkailevia sekä ehkäistään ympäristön pilaantumista.

### Toimenpiteet

- asuinympäristöjen ja elinympäristöjen vetovoimaisuuden kehittäminen ja kaavojen ajantasaisuu-den ylläpito
- ajan tasalla olevat kulttuuriympäristöohjelmat
- ympäristön hoito ja kunnostus
- valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden perinnemaisemien säilyttäminen maatalouden ympäristötuen ja hoitotoimien avulla
- osayleiskaavoitus valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla
- teleoperaattorien ja kuntien kuiturunkoverkkohankkeet sekä eri yhteisöjen tilaajaverkkohankkeet
- kuituverkon hyödyntämiseen liittyvät hankkeet

## 5.1.3 Vesi ja jäte- sekä jätevesihuolto

Vesihuoltolaitosten toimintavarmuutta parannetaan ja vähennetään jätevesien aiheuttamaa ympäris-tön kuormitusta. Suuntaviivat esitetään maakunnallisessa ja paikallisissa vesihuollon kehittämis-suunnitelmissa. Jätevesiasetus asettaa aikataulutavoitteita haja-asutusalueiden jätevesien käsittely-järjestelmien uudistamistyölle. Merkittävimmän hankkeen Otanmäki-Kajaani siirtovesiviemärin ja syöttövesijohdon toteuttaminen edellyttää Kainuun kehittämisrahan erillistä osoittamista hankkeelle.

Merkittävimmät hankkeet:

- Haja-asutuksen jätevesihuollon kehittämis- ja neuvontahanke
- Kivarinjärven vesihuoltohanke
- Otanmäki-Kajaani siirtovesiviemärin ja syöttövesijohdon rakentamishanke

Jätehuoltoa kehitetään jätehuoltosuunnitelman linjausten mukaisesti. Taustatavoitteita ovat jätteen määrän vähentäminen, hyötykäyttöasteen nostaminen ja jätehuollon organisoinnin eko- ja kustan-nustehokkuus.

### Toimenpiteet

- laadukkaat ja kustannustehokkaat jätehuoltopalvelut
- jätteiden hyödyntäminen energiantuotannossa
- jätteiden hyödyntäminen energiantuotannossa
- biohajoavien jätteiden ohjaaminen pois kaatopaikoilta ja eloperäisten jätteiden laitospöytätoimien toteuttaminen
- Kainuun ilmastostrategian toteuttaminen (teemaohjelma)

## 5.2 Luonnonympäristö

Ylläpidetään ympäristötietoisuutta sekä laadukasta luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä. Edistetään kasvihuonekaasujen vähentämiseen tähtäviä toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi sekä kehitetään ilmastomuutoksiin ja ääri-ilmiöiden liittyvää sopeutumista. Ilmastostrategian on laa-

dittu. Vesivaroja käytetään ja hoidetaan ekologisesti kestäväällä tavalla. Luonnonympäristö ja laadukas rakennettu ympäristö muodostavat vetovoimatekijän, jolla voidaan edesauttaa ihmisten viihtymistä Kainuussa. Ympäristötietoisuuden ja ympäristöarvojen vahvistuminen sekä huoli maakunnan luonnon säilymisestä puhtaana ja monimuotoisena ovat tärkeitä lähtökohtia kehittämistoimenpiteiden suuntaamisessa.

#### **Toimenpiteet**

- luontomatkailualueiden ja kohteiden kehittäminen
- yritysten ja Metsähallituksen välisten luontomatkailun yhteistyösopimusten lisääminen
- NATURA 2000 – verkoston hoito ja kestävä hyödyntäminen esim. luontomatkailukohteina
- metsäisten luontotyyppien suojele METSO -ohjelman tavoitteiden mukaisesti
- luonnonsuojelualueiden ja uhanalaisten lajien elinympäristöjen kunnostaminen ja hoitaminen
- ympäristön tilan tutkimus ja seuranta sekä luonnon virkistyskäytön seuranta
- alueellisten vesienhoitosuunnitelmien toteuttaminen
- Kainuun ympäristöohjelma

### **5.3 Vuorovaikutuksen lisääminen ja yhteistyön tehostaminen**

#### **Alueellinen yhteistyö**

Aluehallinnon uudistamisen myötä Kainuu suuntautuu aiempaa vahvemmin Pohjois-Suomen suuntaan. Kainuu yhdessä Pohjois-Pohjanmaan kanssa muodostaa maakuntien yhteistoiminta-alueen. Kainuu osallistuu Pohjois-Suomen neuvottelukunnan työhön.

#### **Kainuun kansainvälistymisen toimenpiteet:**

- Yritysten kansainvälinen verkostoituminen, markkinointi ja kilpailukykyiset tuotteet
- Innovaatiojärjestelmän ja sen toimijoiden kansainvälistäminen, tuotekehitys, kansainvälinen asiantuntijavaihto
- Koulutus- ja tutkimusyksiköt
- Osaamiskeskittymät
- mm. mittaustekniikan ja ajoneuvotietojärjestelmien ja testauksen osaaminen
- kansainvälisen liiketoiminnan kehittäminen
- alueellisen saavutettavuuden parantaminen
- matkailun kansainvälinen markkinointi ja tuotekehitys

#### **Kansalaisvaikuttaminen**

Tavoitteena on, että kansalaisilla on vahva osallisuuden tunne ja he ovat tyytyväisiä käyttämiinsä palveluihin. Kansalaiset ja eri ryhmät ovat aktiivisia ja osallistuvat eri toimintojen kehittämiseen. Kansalaisten ja päättäjien välinen luottamus vahvistuu.

#### **Toimenpiteet**

- Yksittäisten ihmisten vaikuttamismahdollisuuksia lisätään parantamalla tiedottamista valmisteilla olevista asioista, mahdollistamalla valmistelun seuranta, järjestämällä helposti toteutettava palautteenannon, yhteydenpidon mahdollisuus, aloitteiden tekeminen.
- Erilaisia kehittäjäryhmiä perustetaan ja on mukana palvelujen kehittämisessä
- Järjestöjen yhteistyö on vakiintunut tapa toimia ja järjestöt ovat tietoisia toistensa olemassa olevista toiminnoista.
- Kansalaisjärjestöt ovat yksi keskeinen toimijaosapuoli maahanmuuttajien kotouttamisessa Kainuuseen.

#### **Viestintä**

Maakunnallista viestintää tehdään tiiviissä yhteistyössä maakunnan muiden toimijoiden (kuten kuntien, Kainuun Edun, yritysten ja järjestöjen) kanssa. Tavoitteena on maakunnan houkuttelevuuden ja hyvän maineen vahvistaminen esimerkiksi yhteisiä ydinviestejä kiteyttävällä brändityöskentelyllä. Yhteiset ydinviestit on ymmärrettävä välineiksi, joiden avulla tuetaan Kainuun matkailua ja muuta elinkeinotoimintaa sekä eri organisaatioiden henkilöstön rekrytointia. Kainuun sisäistä viestintää tehostetaan niin, että kainuulaiset luottavat oman maakuntansa elinvoimaisuuteen ja tuovat esille maakunnan vahvuuksia.

#### **ELYjen strategiset tulossopimukset**

Kainuun maakuntaohjelma 2009–2014 ja luonnosvaiheessa oleva uusi Kainuun ELY-keskuksen strateginen tulossopimus ovat tavoitteiltaan linjassa keskenään. Tarkastelua on tehty lähinnä ajantasaistamisen takia. Toimintaympäristökuvauksia on päivitetty yhteistyössä Kainuun maakunta -kuntayhtymän kanssa.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen strateginen tulossopimusluonnos on voimassa olevan maankuntaohjelman mukainen Kainuuta koskevilta osiltaan. Vähäisiä tarkastuksia on tehty lähinnä ajantasaistuksien takia.

## IV Laaja-alaisesti toteutettavat yhteishankkeet

Ei ole.

## V Rahoitustaulukot

Ei sis. teknistä tukea	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Yhteensä
EAKR -ohjelma	12 022 080	13 518 993	15 014 801	14 550 000	13 912 000	8 454 000	4 757 000	82 228 874
ESR-ohjelma	7 421 000	8 437 000	9 310 000	9 384 000	7 902 000	3 668 000	1 659 000	47 781 000
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma	2 636 020	3 503 980	3 900 000	3 567 756	3 402 000	2 660 000	2 305 000	21 974 756
Kalatalousrahasto	165 000	165 000	165 000	263 000	165 000	165 000	165 000	1 253 000
Kainuun kehittämisraha	50 158 000	57 958 000	59 827 000	61 324 000	56 188 000	44 439 000	44 439 000	374 333 000
<b>Kaikki yhteensä</b>	<b>72 402 100</b>	<b>83 582 973</b>	<b>88 216 801</b>	<b>89 088 756</b>	<b>81 569 000</b>	<b>59 386 000</b>	<b>53 325 000</b>	<b>527 570 630</b>

Vuoden 2013 osalta Kainuun kehittämisrahan arvio on edellytyksellä, että tarvittavaa määrärahaa on käytettävissä eli hallintokokeilu jatkuu. Vuoden 2012 osalta yllä olevaan taulukoon on tehty EAKR ja ESR ohjelmien kohtaan yhteensä 1 356 000 euron pienennys ja vuonna 1 359 000 euron pienennys. Syynä on valtion talousarviossa oleva leikkausehdotus EU-ohjelmakauden alussa ilmoitettuun määrärahan tasoon. Vastaavat summat tulee saada kunta-rahoituksena, jos ohjelmien halutaan toteutuvan täysimääräisinä. Kainuun maakunnan mielestä valtion pitäisi perua leikkausehdotus ja toimia aiemmin ilmoitetulla tavalla. Koko maan tasolla leikkausehdotus on kumpanakin vuotena 30 miljoonaa euroa.

## VI Vaikutusten arviointi

Toimenpide	Vaikutukset			
<b>TOIMINTALINJA 1: OSAAMINEN JA KOULUTUS</b>	ymp.	sos.	tal.	tasa-arvo*
1.1. Innovaatiojärjestelmän kehittäminen	0	+	+	0
1.2. Osaamistason nostaminen ja koulutusrakenteiden kehittäminen	0	+	+	+
<b>TL 2 ELINKEINOT, YRITTÄJYYS JA TYÖLLISYYS</b>	ymp.	sos.	tal.	tasa-arvo*
2.1. Yritystoiminnan edistäminen ja innovaatioiden kaupallistaminen	+ -	0	+	+
2.2. Toimialojen kehittäminen (Yhteiset haasteet + Kärkialat (3))	+ -	+	+	+
2.3. Osaavan työvoiman saatavuus ja työmarkkinoiden toimivuus	0	++	+	+
<b>TL 3 MAASEUTU</b>	ymp.	sos.	tal.	tasa-arvo*
3.1. Elinvoimainen ja monipuolinen elinkeinotoiminta	+	+	+	+
3.2. Elämisen laadun ja hyvinvoinnin parantaminen	+	+	+	+
3.3. Monipuolinen kehittäjäverkosto ja toimiva maaseudun osaamisrakenne	0	+	++?	+
<b>TL 4 HYVINVOINTI</b>	ymp.	sos.	tal.	tasa-arvo*
4.1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	0	++	+	+
4.2. Uudet toimintatavat hyvinvointipalvelujen tuottamisessa	0	+	+	+
4.3. Hyvinvointikertomukset	-	+	+	+
<b>TL 5 TOIMINTAYMPÄRISTÖ</b>	ymp.	sos.	tal.	tasa-arvo*
5.1. Infrastruktuurin toimivuus ja asuinympäristö	+ -	++	+	0
5.2. Luonnonympäristö	++	+	+	0
5.3. Vuorovaikutuksen lisääminen ja yhteistyön tehostaminen	0	+	++?	+

++	Merkittäviä positiivisia vaikutuksia	+ -	Sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia
+	Positiivisia vaikutuksia	++?	Vaikeasti ennakoitavia positiivisia vaikutuksia
0	Ei todennäköistä vaikutusta	-?	Vaikeasti ennakoitavia negatiivisia vaikutuksia
-	Negatiivisia vaikutuksia	?	Ennakointiin tai tietoon liittyviä epävarmuustekijöitä
--	Merkittäviä negatiivisia vaikutuksia	+><-	Sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia, joista ei päästy yksimielisyyteen

\*Tasa-arvolla tarkoitetaan tässä yhteydessä sukupuolista, alueellista sekä ikäryhmittäistä tasa-arvoa

"Kainuun hankeluettelo 2012" viedään maakuntahallituksen käsittelyyn tammikuussa 2012

**MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2012-2015**

ELY -keskusten määrärahat, milj.€

Täytetään soveltuvilta osin\*. Tarkkuus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€

Maakunta:

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
SM	26.40.30	Valtion korvaukset kunnille	2,730	2,800	2,850	2,900	2,950
OKM	29.30.31	Työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä		0,150	0,150	0,150	0,150
MMM	30.20.40	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	30.20.41	EU tulotuet; tilatuki	6,300	6,300	6,300	6,300	6,300
MMM	30.20.43	Maatalouden ympäristötuki, eläinten hyvinvointia edistävät tuet ja ei-tuotannolliset investoinnit	4,900	4,900	4,900	4,900	4,900
MMM	30.20.44	Luonnonhaittakorvaus, EU	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	30.20.49	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki	1,600	1,600	1,600	1,600	1,600
MMM	Makera	Avustukset maatilainvestointeihin	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
MMM	30.40.20	Kalakannan hoitovelvoitteet	0,140	0,140	0,130	0,130	0,130
MMM	30.40.51	Kalatalouden edistäminen	0,110	0,110	0,110	0,110	0,110
MMM	30.40.52	Tenojoen kalastuslupamaksut ja viehekalastusmaksut	0,036	0,036	0,036	0,036	0,036
MMM	30.40.77	Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet	0,040	0,030	0,030	0,030	0,030
MMM	30.50.20	Vesivarojen käytön ja hoidon menot	0,135	0,120	0,120	0,120	0,120
MMM	30.50.31	Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100
MMM	30.50.43	Eräät valtion maksettavaksi määrättyt korvaukset					
LVM	31.10.20	Perusväylänpito					
LVM	31.10.50	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen					
LVM	31.10.76	Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset					
LVM	31.30.63	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen					
LVM	31.30.64	Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen					
TEM	32.20.45	Yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeiden valmistelu	0,200	0,220	0,220	0,220	0,220
TEM	32.20.43	Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
TEM	32.30.44	Alueellinen kuljetustuki	0,016	0,016	0,016	0,016	0,016
TEM	32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050
TEM	32.30.51	Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet	2,300	2,100	2,100	2,100	2,100
TEM	32.30.64	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin	0,237	0,000	0,100	0,100	0,100
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha/Kainuun ELY	22,550	16,970	22,600	22,600	22,650
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha/Pohjois-Pohjanmaan ELY: Tienpito ja JL	25,851	21,400	22,600	22,650	22,700
TEM	32.60.40	Energiatuki					
STM	33.20.52	Työmarkkinatuki	1,835	1,900	1,900	1,900	1,900
STM	33.20.31	Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä	0,381	0,400	0,420	0,440	0,500
YM	35.10.21	Eräät luonnonsuojelun menot	0,030	0,040	0,040	0,040	0,040
YM	35.10.61	Ympäristönsuojelun edistäminen	0,020	0,010	0,010	0,010	0,010
YM	35.10.63	Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot	2,001	0,050	0,050	0,050	0,050
YM	35.10.77	Ympäristötyöt	0,020	0,070	0,070	0,070	0,070
YM	35.20.64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon	0,113	0,200	0,200	0,200	0,200
		Valtion rahoitus yhteensä	85,025	73,042	80,032	80,152	80,362
		Kuntien rahoitus (arvio)					
		Julkinen rahoitus yhteensä	85,025	73,042	80,032	80,152	80,362
		Yksityinen rahoitus (arvio)					
		RAHOITUS YHTEENSÄ	85,025	73,042	80,032	80,152	80,362

\* Rakennerrahasto-ohjelmien sekä maaseudun- ja kalatalouden kehittämisohjelmien rahoitus ilmoitetaan EU -ohjelmat -taulukossa.

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2012-2015							
ELY -keskusten <u>valtuudet</u> , milj.€.							
Täytetään soveltuvilta osin*. Tarkkuus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€.							
						Maakunta:	Kainuu
Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
MMM	30.20.40	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	30.20.41	EU tulotuet; tilatuki	6,300	6,300	6,300	6,300	6,300
MMM	30.20.43	Maatalouden ympäristötuki, eläinten hyvinvointia edistävät tuet ja ei-tuotannolliset investoinnit	4,900	4,900	4,900	4,900	4,900
MMM	30.20.44	Luonnonhaittakorvaus, EU	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	30.20.49	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	Makera	Avustukset maatalainvestointeihin	2,600	2,600	2,600	2,600	2,600
TEM	32.20.43	Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin					
TEM	32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen					
TEM	32.30.51	Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet	0,150	0,200	0,200	0,200	0,200
TEM	32.30.64	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin					
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500
TEM	32.60.40	Energiatuki	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
YM	35.10.63	Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot					
		Valtion rahoitus yhteensä	34,850	34,900	34,900	34,900	34,900
		Kuntien rahoitus (arvio)					
		Julkinen rahoitus yhteensä	34,850	34,900	34,900	34,900	34,900
		Yksityinen rahoitus (arvio)					
		<b>RAHOITUS YHTEENSÄ</b>	<b>34,850</b>	<b>34,900</b>	<b>34,900</b>	<b>34,900</b>	<b>34,900</b>

\* Rakennerahasto-ohjelmien sekä maaseudun- ja kalatalouden kehittämisohjelmien rahoitus ilmoitetaan EU -ohjelmat -taulukossa.



OHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2012-2015						
uus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€.		Maakunta: Kainuu				
Momentin numero	Momentin nimi ja toteutettava ohjelma	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
30.10.61	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen					
	Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma:	1,633	1,295	1,100	1,500	
30.10.62	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä					
	Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma:	1,886	1,482	1,300	1,800	
30.40.62	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen	0,070	0,070	0,070	0,070	
	Valtio edelliseen	0,095	0,095	0,095	0,095	
32.50.64	EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007–2013					
	<i>EU:n rahoitus:</i>					
	Karelia ENPI CBC 2007 - 2013		3,000	2,500		
	EAKR -toimenpideohjelma:	7,412	4,747	2,175	1,115	
	Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:					
	- Valtakunnallinen					
	- Alueellinen	4,166	1,624	0,135	0,207	
	<i>Valtion rahoitus:</i>					
	EAKR -toimenpideohjelma:	7,046	4,251	3,128	1,674	
	Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:					
	- Valtakunnallinen					
	- Alueellinen	4,006	2,314	1,794	0,996	
	EU:n rahoitus yhteensä	13,281	7,736	3,480	1,570	
	Valtion rahoitus yhteensä	13,033	8,142	6,317	1,895	
	Kuntien rahoitus (arvio)	2,588	2,400	2,400	2,400	
	Julkinen rahoitus yhteensä	28,902	18,278	12,197	5,865	
	Yksityinen rahoitus (arvio)					
	<b>RAHOITUS YHTEENSÄ</b>	<b>28,902</b>	<b>18,278</b>	<b>12,197</b>	<b>5,865</b>	

Aluehallintovirastojen (AVI) substanssimäärärahamomentit		
Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi
OPM	29.30.20	Opetustoimen henkilöstökoulutus ja erät muut menot (lähialuemäärärahat)
OPM	29.80.34	Valtionosuus ja -avustus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin
OPM	29.90.50	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen
OPM	29.91.50	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot nuorisotyön edistämiseen
OPM	29.91.51	Nuorten työpajatoiminta ja ehkäisevä huumetyö
TEM	32.40.31	Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä
STM	33.02.20	Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot
STM	33.60.31	Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin ja eräisiin muihin menoihin
STM	33.60.32	Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoidon mukaiseen tutkimustoimintaan
STM	33.60.33	Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin
STM	33.60.34	Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin
STM	33.60.35	Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin
STM	33.60.36	Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi
STM	33.60.64	Valtion korvaus rikosasioiden sovittelujen järjestämisen kustannuksiin
STM	33.70.01	Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot

# KAINUUN YHTEISTYÖASI AKIRJA

## VUOSILLE 2012-2013

Maakuntahallitus III (MYR) 10.10.2011  
Maakuntavaltuusto 24.10.2011



Euroopan unioni  
rakennerahastot

# KAINUUN YHTEISTYÖASIAKIRJA VUOSILLE 2012-2013

## ALUEELLINEN KILPAILUKYKY JA TYÖLLISYYS –TAVOITE (EAKR)

Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmassa eli TOTSU 2011 – 2012 määritellään määrällisistä tavoitteista tärkein eli asukasta kohti lasketun bruttokansantuotteen kasvattaminen Kainuussa muuta maata nopeammin.

Kainuun maakunnan talouselämän kasvu perustuu osaamistason kohottamiseen. Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten lisäksi Kainuussa kehitetään paikallisia, verkostoituneita osaamiskeskitymiä, jotka ovat keskittyneet yritysten tarpeiden tyydyttämiseen tutkimuksessa, tuotekehityksessä, innovaatioiden kaupallistamisessa ja markkinoinnissa.

Klustereiden kehittäminen ja tuotantorakenteen uudistaminen (klustereita ovat: ICT, elektroniikka sisältäen metallin; matkailu; luonnonvarat sekä muuten kehitettäväksi todettu laajasti työllistävä palveluala.

### Toimintalinja 1: Yritystoiminnan edistäminen

Tavoitteet:

Toimintalinjan tavoitteita EAKR-ohjelman mukaan ovat:

- Elinkeinopohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen
- Innovatiivisten, elinkelpoisten ja kasvukykyisten yritysten syntyminen
- Teollisten ja palvelualan yritysten kilpailukykyyn vahvistaminen
- Yritysten kasvumahdollisuuksien turvaaminen
- Yritysten innovaatiotoiminnan lisääminen ja innovatiivisten liiketoimintojen kehittäminen
- Yritysten innovaatioprosessien tehostaminen
- Markkinaehtoisten yrityspalveluiden ja palveluyrittäjyyden lisääminen
- Uusien markkinalähtöisten tuotteiden ja palvelujen aikaansaaminen
- Kestävän kehityksen huomioon ottaminen yritystoiminnassa
- Tuottavuuden kohottaminen
- Vientikaupan kehittäminen.

Ohjelmatoimenpiteillä saavutettavat yritystoiminnan kehittämisen **määrälliset tavoitteet** Kainuuseen suhteutettuina ovat seuraavat:

		Ohjelma-asiakirja	Finnvera	ELY-keskus
Uudet työpaikat (htv)	miehet	141	90	75
	naiset	91	50	25
	yhteensä	232	140	100
Uudet yritykset	miesyritykset	22	40	5
	naisyrietykset	11	30	5
	yhteensä	33	70	10
Yritysten T&K-hankkeet % (osuus TL 1:n rahoituskehiksestä)			32	
Uudet T&K-työpaikat (htv)			7	
Ympäristöpositiiviset hankkeet % (osuus			20	
Tasa-arvoa edistävät hankkeet % (osuus			11	

Lisäksi yritysten liikevaihdon kasvu tuetuissa yrityksissä ja niiden viennin osuus ovat seurattavia indikaattoreita.

Painopisteet:

Yritystoiminnan edistämiseksi toimintalinjalla tuetaan erityisesti yrittäjyyttä, uusien yritysten luomista ja kasvukykyisiä ja kehittyviä yrityksiä. Yrityskannan vahvistaminen ja yritystoiminnan dynamiikan turvaaminen edellyttävät uusien yritysten perustamista, siihen liittyvän toimintajärjestelmän vahvistamista ja prosessien aktivointia. Yrityksille suunnatut kehittämistoimenpiteet kohdistetaan erityisesti innovatiivista osaamista edustaviin ja/tai kasvupotentiaalia omaaviin yrityksiin ja yritysryppäisiin niiden kilpailukykyä vahvistaviin hankkeisiin. Pk-yritysten kehittämisen ohella avainaloille pyritään saamaan suuria veturiyrityksiä, jotka vauhdittavat teknologian siirtoa ja yhteistyöverkostojen luomista pk-yrityksiin. Suurilla yrityksillä on merkittävä rooli innovaatiojärjestelmissä tiedon ja osaamisen kehittäjinä ja hyödyntäjinä, pk-yritysten asiakkaina ja partnereina, erikoistuneiden palveluiden tarvitsijoina sekä mahdollisena kanavana pk-yrityksille kansainvälistymisessä.

Tuettava toiminta:

- Yrittäjyyttä ja uusien yritysten perustamista edistetään
- Kasvuhakuisten yritysten kilpailukykyä kehitetään

## **Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY)**

Rahoitusta suunnataan korkeatasoisiin yritystoimintaa edistäviin kehittämishankkeisiin, joiden tavoitteena on yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyyn parantaminen. Rahoitettavat kehittämishankkeet vaikuttavat merkittävästi yrityksen kasvuun, teknologiaan, kansainvälistymiseen, tuottavuuteen tai liiketoimintaosaamiseen.

Tavoitteet: mm. kilpailukykyyn ja kasvumahdollisuuksien turvaaminen, innovatiivisten, elinkelpoisten ja kasvukykyisten yritysten syntyminen, tuottavuuden, innovaatiotoiminnan ja kv-toiminnan lisääminen sekä työllisyyden ja kestävän kehityksen edistäminen.

Toimenpiteet:

- Yritys- ja yritysryhmäkohtaiset kehittämishankkeet
- Energiahankkeet

## **Finnvera Oyj Kajaanin aluekonttori**

Käytettävissä seuraavat EAKR-tuetut tuotteet yritysrahoituksessa:

- Investointi- ja käyttöpääomalainat
- Pienlainat
- Naisyrittäjälainat
- Yrittäjälainat
- EAKR-takaus

”Finnvera Oyj:n Kajaanin aluekonttorin EAKR -korkotuettujen lainojen myöntämistavoite v. 2012 on 5,0 milj. € ja EAKR –tuettujen takausten 2,0 milj. €.”

## **Toimintalinja 2: Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen ja osaamisrakenteiden vahvistaminen**

Toimintalinjan tavoitteita EAKR-ohjelman mukaan ovat:

- Dynaamisten, kansainvälisesti kilpailukykyisten ja vetovoimaisten innovaatioympäristöjen ja –verkostojen kehittäminen
- Kansallisesti ja kansainvälisesti vetovoimaisten ja vahvojen osaamiskeskittymien luominen tutkimuksen ja teknologiakehityksen avainaloille

- Liiketoimintaverkostojen vahvistaminen ja veturiyritysten hankintaverkostojen laajentaminen
- Kansainvälisesti toimivien koti- tai ulkomaisten veturi/ankkuriyritysten ja muiden merkittävien toimijoiden sijoittuminen alueelle
- Tutkimus- ja oppilaitosten t&k –toiminnan ja yhteistyön lisääminen
- Yritystoiminnan toimintaedellytysten vahvistaminen

Ohjelman toimintalinjan 2 **määrälliset tavoitteet** Kainuuseen suhteutettuina ovat seuraavat:

Uudet työpaikat (htv)	miehet	7	
	naiset	5	
	yhteensä	12	
Uudet yritykset	miesyritykset	2	
	naisyrietykset	2	
	yhteensä	4	
T&K-hankkeet % (osuus TL 2:n rahoituskehuksesta)			59
Uudet T&K-työpaikat (htv)			6
Ympäristöpositiiviset hankkeet % (osuus TL 2:n rahoituskehuksesta)			15
Tasa-arvoa edistävät hankkeet % (osuus TL 2:n rahoituskehuksesta)			15

Toimintaympäristöä, verkostoitumista sekä innovaatio- ja osaamisrakenteita tuetaan:

- vahvistamalla teknologian ja osaamisen siirtoa ja tuotekehityspalveluja
- edistämällä innovaatio-toimijoiden yhteistyötä, yhteistyömalleja ja kansainvälistymistä
- vahvistamalla julkisen sektorin ja yritysten välistä yhteistyötä kansainvälistymisessä ja markkinoinnissa
- luomalla edellytykset kansainvälisten yritysten toimintojen sijoittumiselle
- luomalla ja vahvistamalla innovaatioympäristöjä ja osaamiskeskittymiä, joissa innovaatiot kehittyvät ideasta kaupallisiin tuotteisiin ja palveluihin, sekä edistämällä jo luotujen ympäristöjen käyttöä.
- kehittämällä tutkimustulosten kaupallistamiseen erikoistuneita innovaatiopalveluja
- kehittämällä osaamis- ja kulttuurirakenteita
- edistämällä elinkeinotoiminnan monipuolistamisen kannalta välttämättömiä toimitilaratkaisuja ja yrityshautomotoimintaa
  - kehittämällä uusia verkostomaisia toimintatapoja sekä tieto- ja kommunikaatioteknologiaa hyödyntäviä ratkaisuja
  - edistämällä uusiutuviin energialähteisiin liittyvää toimintaa.

## Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY)

Tavoitteet:

- Yritystoiminnan toimintaedellytysten vahvistaminen innovaatioympäristöjä kehittämällä sekä toimitilaratkaisuilla
- Kansallisesti ja kansainvälisesti vetovoimaisten ja vahvojen osaamiskeskittymien luominen tutkimuksen ja teknologiakehityksen avainaloille
- Dynaamisten, kansainvälisesti kilpailukykyisten ja vetovoimaisten innovaatioympäristöjen ja -verkostojen kehittäminen

Toimenpiteet:

- Pk-yritysten toimintaympäristön kehittämishankkeet sekä kuntien toimitilaratkaisujen tukeminen
- Tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja yliopistojen tutkimushankkeet
- Kansainvälisesti verkottuneet tai tutkijanvaihtoa sisältävät tutkimushankkeet
- Yritysten tutkimus- ja tuotekehityshankkeet

## Kainuun maakunta -kuntayhtymä

Kainuun maakunta -kuntayhtymän rahoitus painottuu maakuntaohjelman mukaisesti elinkeinopoliittisesti uutta luoviin verkostohankkeisiin, joissa yritykset ovat mukana. Cemiksen kehittäminen on yksi rahoituksen kohteita.

Toimenpiteillä vahvistetaan innovaatio- ja osaamisrakenteita. Siellä mm. ICT- ja elektroniikka on yksi keskeinen osa-alue. Tavoitteena on saada alueelle syntymään vahvaa osaamista, joka palvelee yritys-toimintaa, koulutusta, tuotekehitystä jne.

## Toimintalinja 3: ALUEIDEN SAAVUTETTAVUUDEN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN PARANTAMINEN

Toimintalinjan tavoitteita EAKR-ohjelman mukaan ovat:

Itä-Suomen saavutettavuuden ja sisäisten yhteyksien parantaminen,

- Liikenneyhteyksien ja logististen järjestelmien toimivuuden parantaminen,
- Tietoyhteiskunta- ja viestintäpalvelujen esteetön ja tasa-arvoinen saatavuus,
- Itä-Suomen palvelurakenteen kehittäminen huomioiden harva asutus, pitkät etäisyydet ja väestön ikääntymisen aiheuttamat erityisvaatimukset,
- Hyvä ympäristö

Toimintalinjan määrälliset tavoitteet ovat seuraavat:

Hyvinvointipalveluhankkeet % (osuus TL 3:n rahoituskehyksestä)	8
Alueen vetovoimahankkeet % (osuus TL 3:n rahoituskehyksestä)	10
Ympäristöpositiiviset hankkeet % (osuus TL 3:n rahoituskehyksestä)	35
Tasa-arvoa edistävät hankkeet % (osuus TL 3:n rahoituskehyksestä)	5

Tuettava toiminta:

- Saavutettavuuden parantaminen.
- Alueiden vetovoimaisuuksien parantaminen.
- Uusiutuvan energiankäytön lisääminen.
- Ympäristön kunnostaminen ja ympäristöriskien hallinnan parantaminen
- ympäristön tilaa kohentavien menetelmien, toimintatapojen tai teknologian kehittäminen

**Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELYn)** rahoituksella tuetaan mm. hankkeita, jotka parantavat ympäristön tilaa, ympäristöriskien hallintaa, arvokkaiden luonto- ja kulttuurikohteiden säilymistä tai matkailun toimintaedellytyksiä.

**Kainuun maakunta –kuntayhtymä** keskittyy rahoituksessaan tietoyhteiskunnan ja etäoppimiseen kehittämiseen sekä matkailussa hyödynnettävissä olevien kulttuuripalveluiden edistämiseen ja matkailua palvelevan infran kehittämiseen.

-----

# MANNER-SUOMEN ESR-OHJELMA, ITÄ-SUOMEN OSIO

## Toimintalinja 1: Työorganisaatioiden, työssä olevan työvoiman ja yritysten kehittäminen sekä yrittäjyiden lisääminen

Toimintalinjan tavoite:

Luodaan kehityskykyisiä, jaksavia ja muuntuvia työorganisaatioita ja yritystoimintaa; turvataan työllisyys ja osaamisen kehittäminen koko Itä-Suomessa huolimatta harvan asutuksen aiheuttamista ongelmista.

Kuvaus rahoitettavasta toiminnasta:

Työyhteisöjen joustavuuden ja muutosvalmiuden lisääminen. Monimuotoistuvat työyhteisöt sekä työhyvinvoinnin turvaaminen.

Pk-yritysten johdon ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen sekä tuottavuuden ja innovatiivisuuden kehittäminen yrityksissä.

Yrittäjyyden edistäminen, alkavien yritysten tukeminen ja erityisryhmien yrittäjyyden tukeminen.

Kohderyhmät:

- työorganisaatioiden ja yritysten henkilöstö ja johto
- yrittäjät ja yrittäjäksi aikovat, erityisesti naisyrittäjät
- toisen asteen ja korkeakoulujen opiskelijat yrittäjyys Hankkeissa
- koulutus-, tutkimus- ja työvoimapalvelujen henkilöstö
- kehittäjäorganisaatioiden henkilöstö
- työttömät, työttömyysuhan alaiset yrittäjyys Hankkeissa

## Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY)

Rahoitusta suunnataan yrityksille tarkoitettuihin, tuotteistettuihin asiantuntijapalveluihin ja yritysten koulutushankkeisiin sekä muihin yritysten ja niiden henkilöstön osaamistason nostamiseen ja kehittämiseen tähtääviin hankkeisiin ja näiden lisäksi rekrytointihankkeisiin. Painopisteitä ovat mm. yrittäjyyden edistäminen, uutta liiketoimintaa ja uusia työpaikkoja luovat toimenpiteet sekä alkavien ja toimivien yritysten liiketoimintaosaamisen kehittäminen ja pk-yritysten kasvun, kansainvälistymisen, johtamisen, yritysverkostojen sekä sukupolven/omistajanvaihdosten edistäminen.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

- Työmarkkinoiden vetovoiman vahvistaminen
- Alkavan yrittäjyyden ja positiivisen yrittäjyysilmapiirin tukeminen
- Uutta liiketoimintaa ja uusia työpaikkoja luovat toimenpiteet
- Yritystoiminnan eri muotojen tukeminen (esim. sosiaaliset yritykset) ja yritystoiminnan mahdollisuudet vaihtoehtona työttömyydelle
- Työorganisaatioiden, yritysten ja työssä olevan työvoiman osaamisen kehittäminen
- Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen
- Työorganisaatioiden kehittäminen
- Työhyvinvoinnin edistäminen
- Työssä jaksamisen ja -viihtyvyyden edistäminen
- Alueen toimijoiden yhteistyön vahvistaminen
- Yrittäjien ja yritysten henkilöstön liiketoimintaosaamisen kehittäminen
- Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen kehittäminen
- Yritysten omistajuuden/sukupolvenvaihdosten tukeminen
- Yritys-Suomi -palvelumallin vahvistaminen

## Toimintalinja 2: Työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen

Toimintalinjan tavoite:

Mahdollisimman moni työkäinen sidotaan yhteiskuntaan työmarkkinoille osallistumisen kautta.

Kuvaus rahoitettavasta toiminnasta:

Työmarkkinoiden toimivuuden edistäminen sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon varmistaminen.

Rakenteellisen työttömyyden alentaminen.

Pitkittyneen työttömyyden ja sen seurausvaikutusten lievittäminen.

Sosiaalisen osallisuuden edistäminen yhdenvertaisten työmarkkinoiden kehittämiseksi.

Nuorten työvalmiuksien kehittäminen ja koulutuksen keskeyttämisen alentaminen.

Ikääntyvien työllistyvyyden tukeminen.

Syrjäytymisen ehkäiseminen.

Kolmannen sektorin roolin vahvistaminen työllistävässä toiminnassa.

Kohderyhmät:

- pitkäaikais-, toistuvais- ja rakennetyöttömät, erityisesti ikääntyneet työnhakijat
- vaikeasti työllistyvät työnhakijat, kuten maahanmuuttajat ja vajaakuntoiset
- nuoret, jotka ovat aikeissa keskeyttää koulutuksen tai eivät omaehtoisesti hakeudu koulutukseen tai koulutuksesta työelämään, sekä nuoret jotka ovat syrjäytymisvaarassa
- erityistä tukea vaativat opiskelijat
- työttömät naiset ja miehet hankkeissa, joissa vähennetään sukupuolten mukaista jakoa työelämässä ja koulutuksessa
- henkilöt, jotka ovat vaarassa syrjäytyä ennen työmarkkinoille tuloaan

### **Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY)**

Tavoite:

Mahdollisimman monen työkäisen ja erityisesti nuoren sitominen yhteiskuntaan työmarkkinoille osallistumisen kautta sekä syrjäytymisen ehkäiseminen ja vaikeassa asemassa olevien työttömien työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen.

Toimenpiteet: mm.

- Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantaminen, rakenteellisen työttömyyden alentaminen
- Työnhakijoiden osaamisen ja toimintakyvyn kehittäminen
- Tasa-arvoisten opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksien kehittäminen
- Ikääntyvien ja alhaisen koulutustason omaavien työttömien kouluttautumisen tukeminen
- Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten koulutuksesta ja työelämästä syrjäytymisen ehkäiseminen
- Koulutuksesta työelämään siirtymisen tukeminen
- Väli työmarkkinoiden toiminnan kehittäminen ja hyödyntäminen
- Työnantajien rekrytointikynnyksen madaltaminen
- ESR-hankkeissa tukielpoiset työvoimapolitiittiset toimenpiteet (työvoimakoulutus, palkkatuki, starttiraha)

Rakennerahastotoimin edistetään valtakunnallista sosiaali- ja terveyspolitiikkaa, maakunnan aluekehitystyötä ja luodaan edellytyksiä ihmisten hyvinvoinnille.

### **Toimintalinja 3: Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis- ja palvelujärjestelmien kehittäminen**

Toimintalinjan tavoite:

Työmarkkinoiden muutosvalmius ja kyky jatkuvaan uudistumiseen sekä työmarkkinoiden haasteiden ennakoiminen ja niihin valmistautuminen. Toimiva alueellinen innovaatiojärjestelmä, koulutuksen parantunut laatu joustavien opintoketjujen kehittäminen.

Kuvaus rahoitettavasta toiminnasta:

Alueellisten osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointi.  
Työelämälähtöisten ja -läheisten palvelu- ja koulutusjärjestelmien kehittäminen.  
Innovaatioympäristöjen ja -verkostojen luominen ja tukeminen.

Kohderyhmät:

- työorganisaatioiden ja yritysten henkilöstö
- yrittäjät ja yrittäjiksi aikovat
- matalammin koulutetut ja ikääntyneet henkilöt
- yrityspalveluorganisaatiot
- työttömät ja opiskelijat kehitettäessä palvelu- ja koulutusjärjestelmiä
- koulutus-, tutkimus- ja työvoimapalveluorganisaatioiden henkilöstö

## **Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY)**

ESR-rahoituksella luodaan Kainuun korkeakoulustrategian mukaisesti riittävän laaja ja monipuolinen sekä laadultaan kilpailukykyinen yliopisto-opetusta ja tutkimusta tarjoava kokonaisuus, joka vastaa maakunnan kehittämistarpeisiin. Rahoituksella tuetaan innovaatioympäristöjen ja -verkostojen kehittymistä. Eriyisinä kohteina ovat Kajaanin yliopistokeskuksen ja Kajaanin ammattikorkeakoulun kehittäminen palvelemaan alueen yritysten ja elinkeinoelämän kehittymistä sekä alueen ihmisten hyvinvointia. Kehitetään osaamis- ja palvelujärjestelmiä siten, että ne edistävät työmarkkinoiden toimintaa. Toimintalinjassa kehitetään työmarkkinoiden toimintaa edistäviä osaamis- ja palvelujärjestelmiä, mikä on yksi keskeinen osa Kainuun työllisyyden kehittämistä.

Toimenpiteet mm:

- Innovaatiotoiminnan edistäminen ja innovaatioympäristöjen luominen
- Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laadun nostaminen lisäämällä koulutus-, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden, oppilaitosten sekä yritysten välistä verkostoitumista ja yhteistyötä
- Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkimustiedon ja osaamisen siirtäminen yritysten käyttöön
- Yliopistokeskuksen ja ammattikorkeakoulun välisen yhteistyön edistäminen
- Koulutuksen työelämävastaavuuden ja koulutuksesta työelämään siirtymisen edistäminen, opettajien työelämäyhteydet, työpaikkaohjaajien koulutus
- Työpaikalla tapahtuvan oppimisen edistäminen ja mahdollistaminen kaikilla koulutusaloilla
- Työelämässä tapahtuvan oppimisen käytäntöjen kehittäminen
- Opiskelun mahdollistaminen työn ohessa, oppimisen ohjaus yrityksissä
- Osaamiskeskittymien verkottumisen lisääminen
- Alueellisten osaamistarpeiden ennakointi
- Työelämälähtöisten ja -läheisten palvelujärjestelmien sekä osaamistarpeita vastaavien järjestelmien ja mallien kehittäminen
- Työllistymistä edistävien menetelmien kehittäminen
- Alueellisten osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointi
- Työelämäyhteistyö, osaamiskumppanuudet ja verkostomaisten toimintatapojen luonti yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa
- Innovaatioympäristöjen ja -verkostojen luominen ja tukeminen
- Yritys-Suomi -konseptin vahvistaminen

## **Toimintalinja 4: Jäsenvaltioiden ja alueiden välinen yhteistyö ESR-toiminnassa**

Ohjelman tavoite:

Työperusteisen maahanmuuton edistäminen sekä hyvien käytäntöjen etsiminen ja levittäminen EU:n sisällä.

Kohderyhmät:

- työperusteiseen maahanmuuttoon liittyvät viranomaiset alue- ja paikallisella tasolla, sekä lähtömaissa
- lähtömaiden kansalaiset, erityisesti työperusteiset maahanmuuttajat ja heidän perheenjäsenensä

- hyvien käytäntöjen etsimiseen ja kansainväliseen kokemusten vaihtoon liittyvät yhteistyökumppanuudet (alueelliset, kansalliset ja temaattiset verkostot)
- oppilaitokset
- sidosryhmien edustajat (kansalaisjärjestöt, työmarkkinaosapuolet)

### Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY)

Tavoite:

Kansainvälinen yhteistyö viranomaisten, alueiden ja erilaisten verkostojen kesken lisäarvon saamiseksi suomalaiseen työvoima-, elinkeino-, kulttuuri- ja koulutuspolitiikkaan

Toimintalinjan yksi keskeisimmistä tavoitteista on työperäisen maahanmuuton tukeminen.

Toimenpiteet mm:

- Erityisesti työperusteisen maahanmuuton edistäminen
- Monikulttuurisuushankkeet
- Yhteistyö viranomaisten ja alueiden sekä alueellisten, temaattisten ja kansallisten verkostojen kesken. Erityisesti Venäjän suuren merkityksen huomioiminen mm. kauppa-, liiketoiminta-, työvoima-, koulutus- ja kulttuuriosaamisen kehittämisessä
- Koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälistämiseen liittyvät hankkeet
- Uudenlaisten koulutusohjelmien kehittäminen maahanmuuttajille
- Kulttuurin vientihankkeet ja kansainvälinen kulttuuriyhteistyö
- Monikulttuuristen opiskeluympäristöjen tukeminen
- Suvaitsevaisuuden edistäminen ja maahanmuuttajien ja heidän perheidensä integroitumisen helpottaminen
- Hyvien käytäntöjen etsiminen ja levittäminen kansainvälisesti

## MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMA 2007 – 2013 JA KANSALLISET MAASEUDUN KEHITTÄMISTOIMET

### Maaseudun kehittäminen

Maaseudun kehittämistoimia jatketaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007 – 2013 mukaisin ja kansallisoin kehittämistoimin

Kainuussa odotetaan toteutuvan rakennekehitystä tukevia kehittämis- ja investointihankkeita seuraavat määrät vuonna 2012:

		Kansallinen ja EU-rahoitus	
		Lukumäärä	Kokonaiskustannukset € 1)
1.	Lypsykarjanavetat	10	7 500 000
2.	Lihakarjanavetat	10	2 000 000
3.	Sikalat		
4.	Lampolat	1	60 000
5.	Ympäristönsuojeluinvestoinnit		
6.	Paliskuntien EU:n osarahoittamat investoinnit		
7.	Muut maatalouden investoinnit	50	800 000
8.	Maatilojen ns. annex-investoinnit 2)	5	80 000
9.	Tilanpidon aloittamiset	15	1 500 000
10.	Maatilojen biokaasulaitokset	6	900 000
	Yhteensä		12 840 000

Kainuun Elinkeino- luonnonvara ja ympäristökeskukselle tullaan osoittamaan vuoden 2012 talousarviossa määrärahaa momentilta 30.10.61 (EU-osuus) 1,295 milj. euroa ja momentilta 30.10.62 (valtion osuus) 1,482 milj. euroa myöntämisvaltuutta.

Manner – Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteutuksessa ovat käytössä seuraavat maaseutuasetuksen mukaiset toimintalinjat ja toimenpiteet:

## **TL 1. Maa- ja metsätalouden kilpailukyvyn parantaminen**

1. Toimet alan toimijoiden tietämyksen ja henkilökohtaisten toimintaedellytysten parantamiseksi

Käytettäviä toimenpiteitä ovat nuoren viljelijän aloitustuki ja maa- ja metsätalouden aloilla toimivien koulutus ja tiedotus

- maatilojen sukupolvenvaihdosten tukeminen 15 tilalla
- 1 maa- ja metsätalouden harjoittajia koskevan koulutus- ja tiedonvälityshankkeen rahoitus eri toteuttajatahoille

2. Toimet alan fyysisten toimintaedellytysten rakenteelliseksi uudistamiseksi ja kehittämiseksi ja innovoinnin edistämiseksi

Käytettäviä toimenpiteitä ovat maatilojen investointituet maito- ja lihasektorille, maa- ja metsätaloustuotteiden arvon lisääminen, elintarvikkeiden jatkojalostus, puunjalostus ja yhteistyö maatalouden ja elintarvikealan sekä metsätalouden uusien tuotteiden, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseksi

- rakennusinvestointien tukitoimet 20 maatilalle
- yritystuet 10 maaseudun pienyritykselle
- yritystuet yritysryhmille (2kpl)
- teemaohjelmien koordinoitihankkeet 1 kpl
- maatilatalouden elinkeinojen kehittämishankkeet 6 kpl, joista Kainuulainen lähiruoka – hanke koordinoi Kainuun elintarvikestrategian toteuttamista
- koulutus ja tiedonvälityshankkeet 2 kpl

## **TL 3 Maaseutualueiden elämän laatu ja maaseudun elinkeinojen monipuolistaminen**

1. Maaseutualueiden elämänlaatu ja elinkeinojen monipuolistaminen

Käytettäviä toimenpiteitä ovat maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamiseen tarkoitetut toimenpiteet, toimenpiteet yrittäjyyden edistämiseksi ja maaseutuyritysten kehittämiseksi, taloudellisen toiminnan laajentaminen maatalouden ulkopuolelle, tuki yritysten perustamiseen ja kehittämiseen sekä matkailuelinkeinojen edistäminen.

- koordinoitihankkeet 3 kpl
- maaseudun elinkeinojen kehittämishankkeet 8 kpl

2. Maaseudun elämänlaadun parantamiseen tarkoitetut toimenpiteet

Käytettäviä toimenpiteitä ovat elinkeinoelämän ja maaseutuväestön peruspalvelut, kylien kunnostaminen ja kehittäminen, maaseutuperinnön säilyttäminen ja edistäminen ja koulutus ja tiedotus

- teemaohjelmien koordinoitihankkeet 1 kpl
- yritystuet maatilojen toimintojen monipuolistamishankkeisiin 10 kpl
- yritystuet maaseudun mikroyrityksille 35 kpl
- yritystuet (matkailu)yritysten yritysryhmähankkeille 2 kpl
- yleiset kehittämishankkeet 8 kpl
- yleishyödylliset investointihankkeet (sisältäen pienehköt kyläverkkohankkeet) 2 kpl
- koulutushankkeet 2 kpl

Rahoituksen ennakoitu jakauma Kainuun alueellisen maaseutusuunnitelman päämäärien ja tavoitteiden on seuraava:

Elinvoimainen ja monipuolinen elinkeinotoiminta	65 %
1. Monipuolinen yritystoiminta	
2. Elinvoimainen maatalous ja elintarviketuotanto	
3. Kestävä metsä- ja puutalous	
4. Toimiva kala-, riista- ja porotalous	
Elämisen laadun ja hyvinvoinnin parantaminen	25 %
1. Kattavat maaseudun peruspalvelut	
2. Laadukas asuin-, työ- ja vapaa-ajanympäristö	
3. Turvallinen ja toimiva infrastruktuuri ja tietoyhteiskunnan mahdollisuuksien hyödyntäminen	
Monipuolinen kehittäjäverkosto ja toimiva maaseudun osaamisrakenne	10 %
1. Vahva ohjelmallisuus ja voimakas paikallinen omatoimisuus	
2. Vahvistuva yhteistyö	
3. Toimivat maaseudun osaamisrakenteet	

Paikalliset toimintaryhmät ovat saaneet omat erilliset määrärahavaltuudet omien ohjelmiensa toteutukseen.

## KALATALOUS

Kainuun ELY-keskuksen kalatalouden ryhmä toteuttaa Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelmaa Kainuussa hallinnoimalla ja käyttämällä Euroopan kalatalousrahaston (EKTR) vuosittaisen kiintiön (Euroopan kalatalousrahasto 70 000 € ja valtion vastinosuus 95 000 €) vuosina 2012-2013. Vesiviljelyn orastavat investointitarpeet uuteen teknologiaan (kiertovesilaitokset) voi lisätä määrärahan tarvetta. Kalatalouselinkeinon kasvuedellytyksiä tuetaan panostamalla edelleen kalansaaliin korkean laadun säilymiseen tiukentuneiden hygieniavaatimusten ja sisävesikalan logistiikan kehittymisen tarpeiden mukaan. Keskeisessä asemassa ovat kalasatamat ja keräilypisteet, joiden rakenteellisiin investointeihin on vielä varauduttava Kuhmossa.

**MAAKUNNAN YHTEISTYÖASIAKIRJA 2012**

VUOSI: 2012

OHJELMA: ITÄ-SUOMEN EAKR-TOIMENPIDEOHJELMA

MAAKUNTA: Kainuu

Miljoonaa euroa

ELY: Kainuu

RAHASTO: EAKR

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY			Liikenne virasto	Maa-kunta			Finnvera Oyj		Ohjelm a-	YHTEENSÄ
	TEM	YM	MMM		LVM	TEM	OPM	STM	Pääoma-sijoitus *		
<b>TOIMINTALINJA</b>											
<b>TL 1</b>	3,478	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,664	0,000	4,142
EAKR	1,739								0,332		2,071
VALTIO	1,739								0,332		2,071
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
<b>TL 2</b>	1,217	0,000	0,000	0,000	1,805	1,069	0,000	0,000	0,000	0,000	4,091
EAKR	0,556				0,890	0,386					1,832
VALTIO	0,457				0,632	0,472					1,561
Kuntarahoitus	0,204				0,283	0,211					0,698
Muu julkinen											0,000
<b>TL 3</b>	0,000	0,635	0,000	0,000	0,366	0,151	0,000	0,000	0,000	0,000	1,152
EAKR		0,314			0,182	0,075					0,571
VALTIO		0,192			0,110	0,045					0,347
Kuntarahoitus		0,129			0,074	0,031					0,234
Muu julkinen											0,000
<b>TL 4 tekninen tuki</b>	0,187	0,000	0,000	0,000	0,205	0,000	0,000	0,000	0,000	0,152	0,544
EAKR	0,093				0,103				Ministeriö	0,076	0,272
VALTIO	0,093				0,103					0,076	0,272
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
<b>TL 5</b>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR											0,000
VALTIO											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>4,882</b>	<b>0,635</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>	<b>2,376</b>	<b>1,220</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>	<b>0,664</b>	<b>0,152</b>	<b>9,930</b>
EAKR	2,388	0,314	0,000	0,000	1,175	0,461	0,000	0,000	0,332	0,076	4,747
VALTIO	2,289	0,192	0,000	0,000	0,845	0,517	0,000	0,000	0,332	0,076	4,251
Kuntarahoitus	0,204	0,129	0,000	0,000	0,357	0,242	0,000	0,000	0,000	0,000	0,932
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

Maakunnan tekninen tuki sisältää Itä-Suomen yhteisen koordinaation osuuden 11 700 €.

**MAAKUNNAN YHTEISTYÖASI AKIRJA**

VUOSI: 2012

OHJELMA: ITÄ-SUOMEN EAKR-TOIMENPIDEOHJELMA

MAAKUNTA: Kainuu Miljoonaa euroa

ELY: Kainuu

RAHASTO: EAKR

ELY -KESKUS	Yritystukilainsäädäntö *	Työvoimapoliittinen lainsäädäntö	ELY / TEM YHTEENSÄ	Finnvera Oyj:n laina- ja takaustoiminta **	ELY YHTEENSÄ
<b>TOIMINTALINJA</b>					
<b>TL 1</b>	3,478	0,000	3,478	0,664	7,620
EAKR	1,739		1,739	0,332	2,071
VALTIO	1,739		1,739	0,332	2,071
Kuntarahoitus					0,000
Muu julkinen					0,000
<b>TL 2</b>	1,217	0,000	1,217	0,000	2,434
EAKR	0,556		0,556		0,556
VALTIO	0,457		0,457		0,457
Kuntarahoitus	0,204		0,204		0,408
Muu julkinen					0,000
<b>TL 3</b>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR					0,000
VALTIO					0,000
Kuntarahoitus					0,000
Muu julkinen					0,000
<b>TL 4</b>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR					0,000
VALTIO					0,000
Kuntarahoitus					0,000
Muu julkinen					0,000
<b>TL 5</b>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR					0,000
VALTIO					0,000
Kuntarahoitus					0,000
Muu julkinen					0,000
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>4,695</b>	<b>0,000</b>	<b>4,695</b>	<b>0,664</b>	<b>10,054</b>
EAKR	2,295	0,000	2,295	0,332	2,627
VALTIO	2,196	0,000	2,196	0,332	2,528
Kuntarahoitus	0,204	0,000	0,204	0,000	0,408
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

\* Sisältää yritystuet, energiatuet ja Tekes

\*\* Sovittu Finnvera Oyj:n ja ELY-kesksen välillä. Jaetaan suoraan Finnvera Oyj:lle

**ESR -RAHOITUSOSUUDEN JA VALTION KANSALLISEN RAHOITUSOSUUDEN SUUNNITELMA**  
**VUODEN 2012 TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JAKOA VARTEN**

VUOSI: 2012  
 OHJELMA: Itä-Suomen suuralue, Kainuu  
 ELY: Kainuun ELY-keskus  
 MAAKUNTA: Kainuu Miljoonaa euroa  
 RAHASTO: ESR

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY			Maakunta	Ohjelmar eservi	Yhteensä
	TEM	OKM	STM	TEM		
<b>HALLINNONALA</b>						
<b>TOIMINTALINJA JA SEN OSUUS OHJELMASSA % KEHYKSESTÄ</b>						
<b>TL 1 YHT / 35 %</b>	1,237	0,534	0,000	0,000	0,000	1,771
<b>ESR</b>	0,377	0,157				0,534
<b>VALTIO</b>	0,537	0,239				0,776
Kuntarahoitus	0,323	0,138				0,461
Muu julkinen						0,000
<b>TL 2 YHT / 30 %</b>	0,908	0,461	0,136	0,004	0,000	1,509
<b>ESR</b>	0,264	0,150	0,039			0,453
<b>VALTIO</b>	0,407	0,177	0,072	0,004		0,660
Kuntarahoitus	0,237	0,134	0,025			0,396
Muu julkinen						0,000
<b>TL 3 YHT / 30 %</b>	0,570	1,136	0,000	0,000	0,000	1,706
<b>ESR</b>	0,162	0,340				0,502
<b>VALTIO</b>	0,253	0,490				0,743
Kuntarahoitus	0,155	0,306				0,461
Muu julkinen						0,000
<b>TL 4 YHT / 5 %</b>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
<b>ESR</b>	0,000	0,000				0,000
<b>VALTIO</b>	0,000	0,000				0,000
Kuntarahoitus	0,000	0,000				0,000
Muu julkinen						0,000
<b>TL 5 Tekninen tuki *</b>	0,146	0,116	0,008			0,270
<b>ESR</b>	0,073	0,058	0,004			0,135
<b>VALTIO</b>	0,073	0,058	0,004			0,135
<b>TL:t YHTEENSÄ</b>	2,861	2,247	0,144	0,004	0,000	5,256
<b>ESR</b>	0,876	0,705	0,043	0,000	0,000	1,624
<b>VALTIO</b>	1,270	0,964	0,076	0,004	0,000	2,314
Kuntarahoitus	0,715	0,578	0,025	0,000		1,318
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000

Hallinnonalojen rahoitusosuudet vuonna 2012 Itä-Suomen osiossa, perustuu valtioneuvoston päätökseen 1.2.2007.

	TEM	OPM	STM	Yht
ESR, miljoonaa euroa				0,000
ESR %	61,0	36,0	3,0	100,0

**MAAKUNNAN YHTEISTYÖASIAKIRJA 2013**

VUOSI: 2013

OHJELMA: ITÄ-SUOMEN EAKR-TOIMENPIDEOHJELMA

MAAKUNTA: Kainuu

Miljoonaa euroa

ELY: Kainuu

RAHASTO: EAKR

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY			Liikenne virasto		Maa-kunta		Finnvera Oyj		Ohjelma-reservi	YHTEENSÄ
	TEM	YM	MMM	LVM	TEM	OPM	STM	Pääom a-	Laina ja takaus		
<b>TOIMINTALINJA</b>											
<b>TL 1</b>	2,070	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,395	0,000	2,465
<b>EAKR</b>	0,739								0,141		0,880
<b>VALTIO</b>	1,331								0,254		1,585
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
<b>TL 2</b>	1,010	0,000	0,000	0,000	0,653	0,618	0,000	0,000	0,000	0,000	2,280
<b>EAKR</b>	0,353				0,262	0,164					0,779
<b>VALTIO</b>	0,454				0,270	0,313					1,038
Kuntarahoitus	0,203				0,121	0,140					0,464
Muu julkinen											0,000
<b>TL 3</b>	0,000	0,350	0,000	0,000	0,201	0,082	0,000	0,000	0,000	0,000	0,633
<b>EAKR</b>		0,134			0,077	0,032					0,243
<b>VALTIO</b>		0,129			0,074	0,030					0,233
Kuntarahoitus		0,087			0,050	0,020					0,157
Muu julkinen											0,000
<b>TL 4 Tekninen</b>	0,190	0,000	0,000	0,000	0,208	0,000	0,000	0,000	0,000	0,147	0,545
<b>EAKR</b>	0,095				0,104				Ministerio	0,074	0,273
<b>VALTIO</b>	0,095				0,104					0,074	0,273
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
<b>TL 5</b>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
<b>EAKR</b>											0,000
<b>VALTIO</b>											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>3,270</b>	<b>0,350</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>	<b>1,062</b>	<b>0,700</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>	<b>0,395</b>	<b>0,147</b>	<b>5,924</b>
<b>EAKR</b>	<b>1,187</b>	<b>0,134</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>	<b>0,444</b>	<b>0,196</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>	<b>0,141</b>	<b>0,074</b>	<b>2,175</b>
<b>VALTIO</b>	<b>1,880</b>	<b>0,129</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>	<b>0,448</b>	<b>0,343</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>	<b>0,254</b>	<b>0,074</b>	<b>3,128</b>
Kuntarahoitus	0,203	0,087	0,000	0,000	0,171	0,160	0,000	0,000	0,000	0,000	0,621
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

Maakunnan tekninen tuki sisältää Kainuun osuuden ohjelmakoordinaatioon yht. 11 700 €

\* Pääomasijoitusrahastoon varatut resurssit jaetaan TEM:stä Finnvera Oyj:lle

\*\* Sovitaan Finnvera Oyj:n ja ELY -keskuksen välillä. Jaetaan suoraan Finnvera Oyj:lle

MAAKUNNAN YHTEISTYÖASIAKIRJA					
VUOSI:	2013				
OHJELMA:	ITÄ-SUOMEN EAKR-TOIMENPIDEOHJELMA				
MAAKUNTA:	Kainuu				Miljoonaa euroa
ELY:	Kainuu				
RAHASTO:	EAKR				
ELY -KESKUS	Yritystukilainsäädäntö *	Työvoimapolitiittinen lainsäädäntö	ELY / TEM YHTEENSÄ	Finnvera Oyj:n laina- ja takaustoiminta **	ELY YHTEENSÄ
TOIMINTALINJA					
TL 1	2,070	0,000	2,070	0,395	4,535
EAKR	0,739		0,739	0,141	0,880
VALTIO	1,331		1,331	0,254	1,585
Kuntarahoitus					0,000
Muu julkinen					0,000
TL 2	1,010	0,000	1,010	0,000	2,020
EAKR	0,353		0,353		0,353
VALTIO	0,454		0,454		0,454
Kuntarahoitus	0,203		0,203		0,203
Muu julkinen					0,000
TL 3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR					0,000
VALTIO					0,000
Kuntarahoitus					0,000
Muu julkinen					0,000
TL 4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR					0,000
VALTIO					0,000
Kuntarahoitus					0,000
Muu julkinen					0,000
TL 5	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR					0,000
VALTIO					0,000
Kuntarahoitus					0,000
Muu julkinen					0,000
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>3,080</b>	<b>0,000</b>	<b>3,080</b>	<b>0,395</b>	<b>6,555</b>
EAKR	1,092	0,000	1,092	0,141	2,325
VALTIO	1,785	0,000	1,785	0,254	3,824
Kuntarahoitus	0,203	0,000	0,203	0,000	0,406
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

\* Sisältää yritystuet, energiatuet ja Tekes

\*\* Sovittu Finnvera Oyj:n ja ELY-kesksen välillä. Jaetaan suoraan Finnvera Oyj:lle

ESR -RAHOITUSOSUUDEN JA VALTION KANSALLISEN RAHOITUSOSUUDEN SUUNNITELMA						
VUODEN 2013 TALOUSARVION VALMISTELUA VARTEN						LIITE 1.3
VUOSI:	2013					
OHJELMA:	Itä-Suomen suuralue, Kainuu					
ELY:	Kainuun ELY-keskus					
MAAKUNTA:	Kainuu					Miljoonaa euroa
RAHASTO:	ESR					
VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY			Maakunta		
HALLINNONALA	TEM	OKM	STM	TEM	Ohjelma-reservi	YHTEENSÄ
<b>TOIMINTALINJA JA SEN OSUUS OHJELMASSA % KEHYKSESTÄ</b>						
TL 1 YHT / 35 %	0,745	0,326	0,000		0,000	1,071
<b>ESR</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>				<b>0,000</b>
VALTIO	0,411	0,183				0,594
Kuntarahoitus	0,334	0,143				0,477
Muu julkinen						0,000
TL 2 YHT / 30 %	0,559	0,274	0,080		0,000	0,913
<b>ESR</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>			<b>0,000</b>
VALTIO	0,314	0,135	0,055			0,504
Kuntarahoitus	0,245	0,139	0,025			0,409
Muu julkinen						0,000
TL 3 YHT / 30 %	0,349	0,689	0,000		0,000	1,038
<b>ESR</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>				<b>0,000</b>
VALTIO	0,188	0,373				0,561
Kuntarahoitus	0,161	0,316				0,477
Muu julkinen						0,000
TL 4 YHT / 5 %	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000
<b>ESR</b>	<b>0,000</b>	<b>0,000</b>				<b>0,000</b>
VALTIO	0,000	0,000				0,000
Kuntarahoitus	0,000	0,000				0,000
Muu julkinen						0,000
TL 5 Tekninen tuki *	0,146	0,116	0,008			0,270
<b>ESR</b>	<b>0,073</b>	<b>0,058</b>	<b>0,004</b>			<b>0,135</b>
VALTIO	0,073	0,058	0,004			0,135
TL:t YHTEENSÄ	1,799	1,405	0,088		0,000	3,292
<b>ESR</b>	<b>0,073</b>	<b>0,058</b>	<b>0,004</b>		<b>0,000</b>	<b>0,135</b>
VALTIO	0,986	0,749	0,059		0,000	1,794
Kuntarahoitus	0,740	0,598	0,025			1,363
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000			0,000
Hallinnonalojen rahoitusosuudet vuonna 2013 Itä-Suomen osiassa, perustuu valtioneuvoston päätökseen 1.2.2007.						
	TEM		OPM		Yht	
ESR, miljoonaa euroa					0,000	
ESR %	61,0		36,0	3,0	100,0	

**KAINUUN MAAKUNTA  
–KUNTAYHTYMÄ  
JULKAISULUETTELO**

Sarja A: virallisesti hyväksytyt julkaisut

Sarja B: selvitykset ja tutkimukset

Sarja C: hallinnolliset asiakirjat

Sarja D: monistesarja

=====

**Sarja A**

- A:1 Uusiutuva Kainuu  
Kainuun maakuntasuunnitelma 2025  
(2005)
- A:2 Kainuun maakuntaohjelman toteuttamis-  
suunnitelma eli TOTSU 2006 – 2007  
(2005)
- A:3 Kainuun maakuntaohjelma 2006 – 2010  
(2006)
- A:4 Kainuun maakuntakaava 2020  
Kaavaselostus 2006  
(2006)
- A:5 Kainuun viestintäsuunnitelma 2006–2008  
(2006)
- A:6 Kainuun kansalaisvaikuttamisen  
ohjelma 2006 – 2012 (2007)
- A:7 Kainuun maakuntaohjelman toteuttamis-  
suunnitelma eli TOTSU 2008 - 2009  
(2007)
- A:8 Kainuun maakuntaohjelman  
toteuttamissuunnitelma eli TOTSU  
2009 - 2010 (2008)
- A:9 Kainuun maakuntaohjelman  
toteuttamissuunnitelma eli TOTSU  
2010–2011 (2009)
- A:10 Kainuun maakuntakaava 2020  
(2009)
- A:11 Kainuun maakuntaohjelma 2009-2014  
(2010)
- A:12 Kainuun maakuntaohjelman  
toteuttamissuunnitelma eli TOTSU  
2011 - 2012 (2010)
- A:13 Kainuun maakuntaohjelman  
toteuttamissuunnitelma eli TOTSU  
2012-2013 (2011)

**Sarja B**

- B:1 Kainuun Venäjä-liiketoiminnan  
Strategia 2005–2012 (2006)

- B:2 Sosiaalihuollon teknologian  
kehittäminen Kainuussa – hanke  
1.4.2005 – 31.3.2007  
Sähköisten asiointipalveluiden  
kehittäminen sosiaali- ja  
terveydenhuollossa  
Selvitysraportti 2007 (2007)
- B:3 Sosiaalihuollon teknologian  
kehittäminen Kainuussa -hanke  
1.4.2005 – 31.3.2007  
Mielipidekysely sähköisten asiointi-  
palveluiden kehittämisestä sosiaali- ja  
terveydenhuollossa.  
Tulosraportti 2006 (2007)
- B:4 Ikäihmisten palveluohjaus Kainuussa  
– hanke 1.8.2004 – 31.12.2006  
Palveluohjaus  
– Tienviitta kainuulaiselle ikäihmiselle  
Loppuraportti (2006)
- B:5 Kainuun tietoyhteiskuntastrategia  
2007 – 2012 (2007)
- B:6 Kainuun maakunnallisesti merkittävät  
muinaisjäännökset (2007)
- B:7 Luontomatkailun kehittäminen  
maakuntakaavoituksessa (2007)
- B:8 Barents Link Corridor  
(2007)
- B:9 Pohjoinen liikennekäytävä - северный  
транспортный коридор  
(2007)
- B:10 Kainuun luontomatkailun teemaohjelma  
(2007)
- B:11 Kenen kyydissä?  
Selvitys Kainuun sosiaali- ja  
terveystoimen henkilökuljetuksista  
(2006)
- B:12 Jouni Ponnikas, Verna Mustonen, Sirpa  
Korhonen, Andra Aldea-Partanen &  
Nikolai Veresov:  
Maahanmuuttajat osana kainuulaista  
yhteiskuntaa – Ulkomaalaisväestön  
työelämävalmiudet ja koulutustarpeet  
(2007)
- B:13 Vartiuksen kansainvälisen raja-aseman  
kehittämissuunnitelma (2008)
- B:14 Kainuun väestöennuste v. 2025 (2008)
- B:15 Barents Link  
Kansainvälisen raideliikenteen  
markkinointi- ja kehittämiskonsepti  
Vartius-Kotshkoma 2009 (2009)
- B:15 Баренц-Линк



	Toimintaympäristön ja tiedonkulun kuvaus 1.12.2005 – 10.5.2006 Sotkamon kotihoidossa. Kartoitus ennen mobiililaitteen käyttöönottoa (2007).	D:25	Perhekeskukset Kainuuseen -hanke Loppuraportti (2008)
		D:26	Kainuun päihdetyön koordinointi -hanke Loppuraportti (2009)
D:12	Kainuulainen työkuunto -projekti Loppuraportti (2008)	D:27	Sosioekonomiset terveyserot ja niiden kaventaminen Kainuussa -hanke vuosina 2006–2008 Loppuraportti (2009)
D:13	Hoitotyön ydintiedot sähköisessä potilaskertomusjärjestelmässä -kehittämisprojekti Kainuussa vuosina 2006-2007 Loppuraportti (2008)	D:28	Sosiaalialan kehittämissyksikkö Kainuuseen hanke Loppuraportti (2009)
D:14	Hoitotyön osaamisen johtaminen Kainuussa -projekti Loppuraportti (2008)	D:29	Tartuntatautien torjuntatyön ja pandemiaan varautumisen tehostaminen Kainuun maakunta -kuntayhtymässä Jatkohanke 11/2008 – 12/2009 Loppuraportti
D:15	VARTU – varhain tukemalla turvallinen lapsuus, toimintamalli perhetyöhön hankkeen loppuraportti	D:30	Laadukas perhehoito Kainuussa -hanke Loppuraportti (2010)
D:15	Omaishoidontuen kehittäminen Kainuussa -hanke Loppuraportti 2008	D:31	Perhehoidon toimintaohje (2010)
D:16	Mielenterveyspalveluiden ja riippuvuuksien hoitopalveluiden maakunnallinen malli -hanke Loppuraportti 2008	D:32	Hyvien työyhteisöjen Kainuu -hankkeen arviointiraportti (2010)
D:17	Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden itäsuomalainen polku -hanke Loppuraportti (2008)	D:33	Hyvien työyhteisöjen Kainuu – Työyhteisöjen kehittämis- ja muutostuki Kainuun hallintokokeilussa ja Kainuun kunnissa 2005–2009 TYKES – hankkeen loppuraportti (2010)
D:18	Mielenterveystyöntekijöiden osaamisen kehittyminen ja työrasituksen lieventyminen -hanke Loppuraportti (2008)	D:34	PÄRE -päihdehoitopalvelua nuorille -hankkeen loppuraportti
D:19	Luonto on Kainuun vahvuus Kainuun maakuntakuvatutkimus 2008 (2008)	D:35	Turvallisuussuunnitelma 2010–2012 Kainuun ja kainuulaisten turvallisuuden edistämiseksi. Kainuun maakunta -kuntayhtymä ja Kainuun kunnat (2010)
D:20	eAsiointi Kainuussa - hanke Loppuraportti (2008)	D:36	Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2009–2013 (2010)
D:21	Yhteenvetoraportti Kysely vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaille vuonna 2007 (2008)	D:37	Kainuulainen asunnottomuus keväällä 2010
D:22	Vammaispalvelujen saatavuuden ja erityisosaamisen parantaminen Kainuussa 2006–2008 (2008) Loppuraportti	D:38	Lasten painonhallinta, liikunta ja ravitsemus -hanke 1.1.–31.12.2010. Hankkeen loppuraportti
D:23	Haavahoidon kehittäminen Kainuussa -hanke Loppuraportti (2008)	D:39	Pakaste – Pohjois-Suomen monialaiset sosiaali- ja terveyspalvelut – kehittämistrakenne ja toimintamalli - Kainuun osahankkeen loppuraportti
D:24	Sosiaalityön henkilöstön tehtävärakenteen ja työolojen kehittäminen Kainuussa 2006–2008 -hanke Loppuraportti (2008)	D:40	Aikuissosiaalityön kehittäminen Kainuussa 2010

- D:41 Yhteistyömallin kehittäminen suun terveydenhuollossa ja ikäihmisten suun terveyden edistäminen Kainuussa
- D:42 Perusterveydenhuollon kehittäminen Kainuussa – Raporttikooste 2010
- D:43 Terveystyömalli sosiaalityön viitekehyksessä
- D:44 Tervein mielin Pohjois-Suomessa 2009–2011 Kainuun osahanke (TMK). Loppuraportti 2011
- D:45 Kainuun hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpidekokonaisuus. Terveempi Pohjois-Suomi – Kainuun osahanke. Loppuraportti 2011



Kainuun maakunta –kuntayhtymä – PL 400, 87070 KAINUU  
Puh. (08) 6155 41 – Faksi (08) 6155 4260  
[www.kainuu.fi](http://www.kainuu.fi)